

Perspektif

OCAK 2012 • Yıl: 18, Nr./Sayı: 205 • İslam Toplumu Millî Görüş Aylık Yayın Organı

SAĞ POPÜLİZM

GÖNÜLLERİN YOLCULUĞU

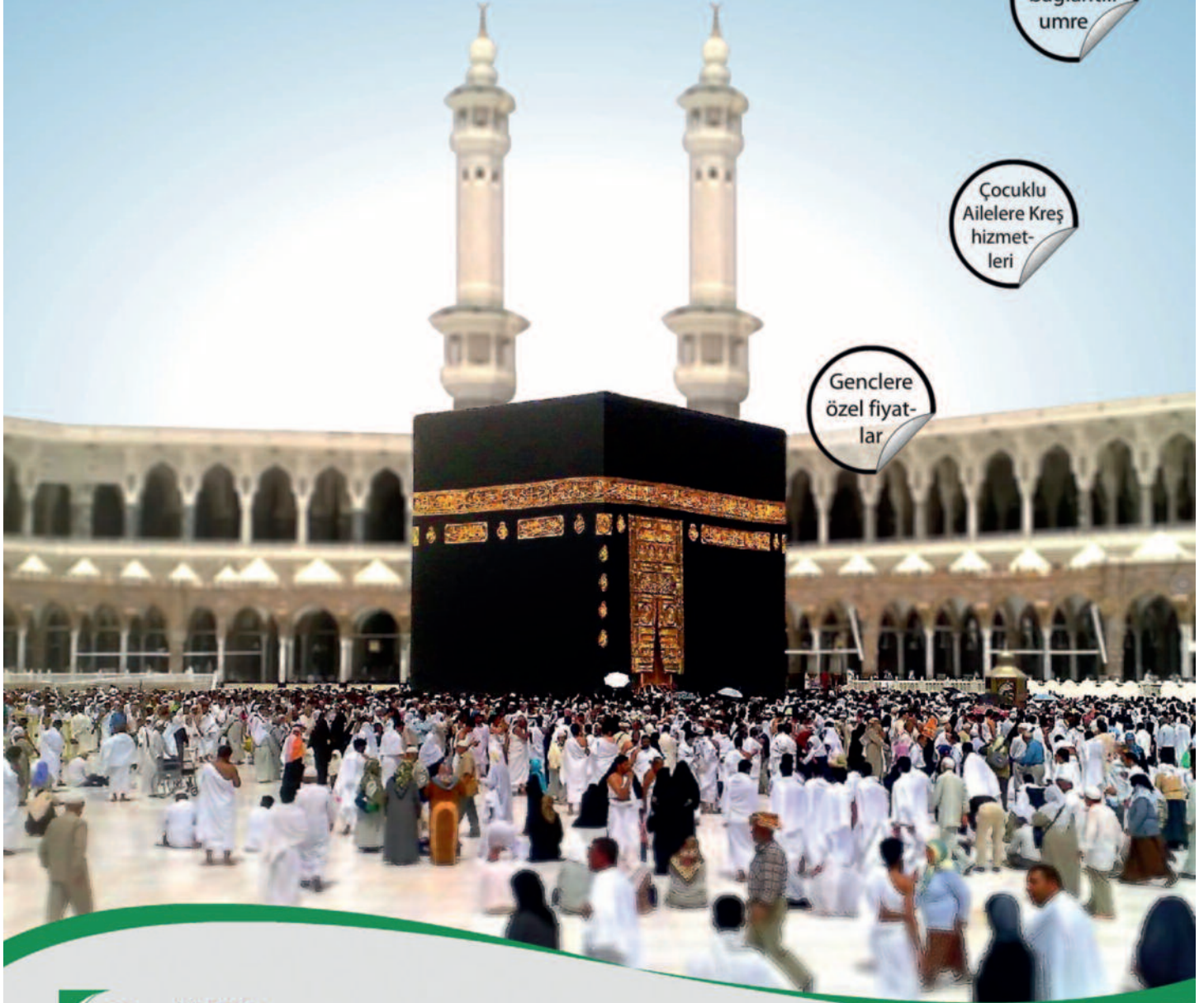

UMRE 2012

Mısır
bağlantılı
umre

Çocuklu
Ailelere Kreş
hizmet-
leri

Genclere
özel fiyat-
lar

Islamische
Gemeinschaft Milli Görüş
Hadsch-Umra Reisen GmbH
Boschstr. 61-65 | D-50171 Kerpen
Tel: +49 2237 97 46-0
Faks: +49 2237 656-319

 / IgmghacUmre
www.igmghacumre.com
info@igmghacumre.com

SCAN

Selamların en güzeli ile

Davutoğlu'nun Fatih Camii Ziyareti ve Sağ Popülizm Üzerine

Müslümanlara yönelik ayrımcılığın her geçen gün arttığı bir ortamda T. C. Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun, Köln Fatih Camii'ni ziyareti ve IGMG yöneticileriyle Almanya'daki müslümanların durumunu değerlendirmesi önemli bir gündem maddesiydi. Ziyaret esnasında Fatih Camii'nde bir de konuşma yapan Davutoğlu, her türlü ırkçılığa karşı çıkılması gerektiğini özellikle vurguladı ve Almanya'da devlet yetkilileri ile yaptığı görüşmeleri özenle anlattı. Yine 'İslamcı' tabiriyle İslami ve müslümanları aşağılamayı hedefleyen yaklaşım biçimlerine gösterdiği tepki takdire şayandı. Umulur ki, bu onurlu yaklaşım örnek alınır.

Biz de bu sayımızda Almanya'da giderek yaygınlaşan sağcı popülizmden ve bu tehlikenin toplumun merkezinde geliyor oluşundan, ayrıca her geçen gün daha normal karşılanmasından hareketle konuyu çeşitli yönleri ile değerlendirmeye çalıştık. Zira toplumun çoğunluğunu temsil eden büyük kitle partileri de ırkçı akımları doğrudan içlerinde barındırmasa dahi, sağcı popülist söylemleri sık sık kullanıp meşruiyet kazandırmaktan vazgeçmiyor. Bu bağlamda, Almanya Federal Meclisi'nde Sol Parti'nin İslam karşıtlığı ile tanınmış ırkçı hareketler ve internet sayfaları ile ilgili olarak neler yapıldığına dair verdiği bir soru önergesine Federal Hükümet'in verdiği cevap gerçekten de çok ilginçti. Zira hükümet verdiği cevapta aşırı sağın söylemlerini kullanıyor ve istihbarat tarafından takibine gerek olmadığını vurguluyordu.

Bu sayımızda, geride bıraktığımız ay boyunca dünya gündemini meşgul eden ortadoğudaki, özellikle Suriye'deki gelişmeler ve bu kez Avrupa merkezli ekonomik krizin yol açtığı Avrupa Birliği içindeki çatlak konularını da ele alıyoruz. Öte yandan elinizdeki bu sayıda, aslında sürekli olarak gündemimizde olan, okullarda din dersi konusuna, Avrupa'da okullarda İslam ile ilgili derslerin ve ders kitaplarının içeriği hakkında yayımlanan bir araştırmanın değerlendirmesi bağlamında yer verdik.

Ve pek tabii ki, Van'da meydana gelen deprem ve sonrasında yapılanlar, geçtiğimiz ay boyunca yine gündemimizde idi. Deprem mağdurlarının barınma ihtiyacına bir nebze de olsa katkı sağlamak amacıyla, Erciş ilçesinde IGMG Sosyal Yardım Derneği HASENE ve IGMG'nin ortaklaşa yaptırdığı Erciş Prefabrik Deprem Konutları, Başbakan Yardımcısı Sayın Bekir Bozdağ'ın katılımı ile mağdurlara teslim edildi. Konutların yapımı için bağışta bulunan tüm kardeşlerimize bizler de teşekkür ediyor, Allah'tan bağışlarının kabulünü niyaz ediyoruz.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere, kalbi selamlarımla.

• Mustafa YENEROĞLU

Perspektif

IGMG AYLIK YAYIN ORGANI

JANUAR / OCAK 2012

Yıl/Jg.: 18, Sayı/Nr.: 205

Boschstr. 61-65, D- 50171 Kerpen
Tel.: 02237/ 656-0 • Fax: 02237/ 656 555
www.igmg.de
E-Mail: dergi@igmg.de

YAYINCI • HERAUSGEBER

IGMG-Islamische Gemeinschaft Millî Görüş e.V.

Amtsgericht Köln, VR 17018 adına

Kurumsal İletişim Başkanlığı

Vertreten durch den Vorstand:

Kemal Ergün, Vorsitzender

Oguz Ücücü, Generalsekretär

Hakkı Çiftçi, stellv. Vorsitzender

Genel Yayın Yönetmeni / Chefredakteur:

Mustafa Yeneroğlu (V.i.S.d.P)

Editör: İlhan Bilgü

Baskı · Druck: Yavuzsöhne-Duisburg

Yayımlanan makale ve fikir yazılarının sorumlulukları yazarlarına aittir.

Die in der Zeitschrift veröffentlichten Meinungen binden die Autoren, nicht die IGMG.

İLAN SERVİSİ • ANZEIGENSERVICE:

Tel.: 02237/ 656-201 • Fax: 02237/ 656 555

E-Mail: tanitma@igmg.de

ABONE SERVİSİ • ABONNEMENT:

IGMG-Islamische Gemeinschaft Millî Görüş

Mitgliederbetreuung:

Boschstr. 61-65, D- 50171 Kerpen

Tel.: 02237/ 656-0 • Fax: 02237/ 656 555

E-Mail: mitglied@igmg.de

Yıllık abone ücreti: 59,-EURO

Jahresabonnement: 59,-EURO

IGMG Genel Merkez Üyelerine ücretsizdir.

Der Bezugspreis ist für Vereinsmitglieder im Mitgliedsbeitrag enthalten.

HESAP NO • BANKVERBINDUNG:

BANK AUSTRIA:

IBAN: AT 23 12 000 515 74 66 56 01

SWIFT: BKAUATWW

içindekiler

gündem

Ahmet Davutoğlu IGMG Köln Fatih Camii'ndeydi.....	5
Sağ Popülizm, Aşın Sağ ve Toplumun Merkezi.....	8
Bize Söylenenler, Bizim Sorumluluklarımız	10
"Döner Cinayetleri" Öncesi ve Sonrasında Medya.....	12
Düşman Algısı, Düşman İhtiyacı	14
"Aşın Yabancılaşma Korkusu" Korkutuyor!.....	16

toplum

Neonazi Cinayetleri ve	
Türkiye'de Toplumsal Duyarlılık	18
Milliyetçiliğin Rahmindeki İrkçılığı anlamak.....	20
Aidiyet Şansı Yok mu?.....	22
Medeniyetlerin Ben İdraki.....	24
Çok Kültürlü Toplumda Müzakereci Demokrasi.....	26

dünya

Suriye'yi ne bekliyor, Türkiye ne yapıyor?.....	28
Avrupa Birliği'nin Sarsıldığı Gün	30

teşkilat

İbnü'l Arabi ile Çağdaş Olmak.....	32
Depremle İmtihan ve Hasene Mahallesi.....	36
IGMG Erciş Deprem Konutları Teslim Edildi.....	38

5 AHMET DAVUTOĞLU
IGMG KÖLN FATİH
CAMİİ'NDEYDİ

20 MİLLİYETÇİLİĞİN
RAHMİNDEKİ İRKÇILIĞI
ANLAMAK

38 IGMG ERCİŞ DEPREM
KONUTLARI TESLİM
EDİLDİ

Ahmet Davutoğlu IGMG Köln Fatih Camii'ndeydi

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, bir dizi temasta bulunmak için geldiği Almanya'da, İslam Toplumları Milli Görüş (IGMG) Fatih Camii'ni de ziyaret etti. Çok sıcak bir ortamda geçen buluşmada Davutoğlu, hususi olarak camide yaptığı konuşmasında şunları kaydetti: "Hepinize öncelikle Başbakanımız Sayın Erdoğan'ın selamlarını iletmem istiyorum. Kendisi sizlerden sıhhati için dua istirham ediyor. Aşure günü dolayısı ile Hicri Yılbaşınızı ve Aşure'nizi de ayrıca tebrik ediyorum. Sizler de buraya hicret ettiniz. Helal kazanç, alın teri için yapılan hicret de mübarektir. Fatih Camii ise burada kurulan ilk camilerden biri olması bakımından Almanya'ya hicretin önemli simgelerindendir. Bu camiyi, restore ederek bu hale getirdiğiniz ve bugünkü hali ile sürdürdüğünüz için de sizler ve kuruluşundan beri emeği geçenlere, hepinize teşekkür ediyorum.

Malumunuz, Almanya'da kurbanları arasında bir Yunan vatandaşı ve bir Alman polisin bulunduğu ırkçı terör ile karşı karşıyayız. Sevinerek, Cumhurbaşkanı Wulff'un, Başbakan Merkel'in, Dışişleri Bakanı Westerwelle ile İçişleri Bakanı Friedrich'in de olayı telin eden çok güzel ifadelerde bulunduğunu söylemek istiyorum. Olayları açık bir dille kınadılar, Cumhurbaşkanı Sayın Wulff, mağdurların yakınlarını misafir ederek dertlerini dinledi. Bütün yetkililer, bundan sonra olabileceklere karşı gerekli önlemleri alacaklarına dair taahhüplerde bulundular ve bunu buradaki Türk toplumuna iletmemizi bizden rica ettiler. Meseleyi sonuna kadar takip edeceklerini bildirdiler. Bu bizim için önemli bir taahhüddür.

Kurbanların yakınları ve Türk toplumu açısından olayların esas yaralayıcı yanı, esas üzücü olanı sadece bir yakınını kaybetmek değil, bir toplum olarak Türkler'in sanki toplu bir şekilde, kendi kardeşini öldürebilecek, kendi babasını, oğlunu ya da kendi eşini öldürebilecek bir kültüre sahipmiş anlayışının yaygınlaştırılmaya çalışılmasıdır. Bunun için de, sanki kurbanların hepsinin dönerci olduğu imajını vermek, bu cinayetlerin Türkler tarafından yapıldığını ima etmek için üretilmiş bir kavram olarak dönerci cinayetleri demek çok yanlış bir zihniyeti ortaya koyuyor. Alman yetkililere, "Böyle bir zihniyet varsa, bu zihniyet o cinayetlerden daha da vahimdir" dedim. Onlar da görüşüme katıldılar. Biz, bu zihniyetle mücadele edeceğiz. Sabırla, kararlılıkla mücadele edeceğiz ve ayrıca onlara şunu söyledim: 'Bu millet bırakın babasını, kardeşini ya da oğlunu öldürmeyi, bu millet dünyaya merhamet öğretmek

için, mazlumun yanında olmak için asırlarca çaba sarfetmiştir. Bu milletin kültüründe zulüm yok, bu milletin kültüründe başkasını dışlamak, başkasına hakaret etmek yok.'

Ziyaret ettiğim ailelerden dinlediğim beni üzen bir husus var ki, çok acı verici. Bunu sizlerle de paylaşmak istiyorum. Bazı aileler, kendi toplumları tarafından, komşuları tarafından, Türkler tarafından da terkedildiklerini söylediler. İşte bunlar yüreğimi acıttı. Bir taraftan, birileri onlara uyuşturucu ile iştiğal ediyor ithamında bulunduğu için, hem babasını, evladını, eşini kaybetmenin acısını yaşarken, kendi yakınını öldürdü diye zan altında kalıyor ve bunun ezikliğini yaşıyor, bunun üzerine, bu iftiralara inanan, beraber yaşadıkları komşuları ve diğer vatandaşlarımız tarafından dışlanmış durumda kalıyorlar. Bir tane kızımızı anlattı ve hepimizi ağlattı: 10 yıl annesi ile birlikte tek başlarına kalmışlar, terkedilmişler. Gönül isterdi ki, keşke hepimiz bu ailelerin, ta o zamandan itibaren yanında

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, IGMG Köln Fatih Camii'nde cemaate hitap etti

olabilseydik. Burada kendimizi de eleştirmek zorundayız. Ben Başkonsolosluklarımıza şu talimatı verdim: Neşteri kendimize vuracağız. Bundan sonra, bir vatandaşımızın burundan bir damla dahi kan akarsa, bunu ilk önce konsoloslarımız bilecek. Konsoloslarımızın hiçbir gelişmeden daha sonra haberi olmayacak. Aynı şekilde hep beraber, acıları, karşılaştığımız zorlukları paylaşmayı bileceğiz. Birine iftira atıldı diye onu kenara itmeyeceğiz.

Yani Almanya'ya düşen görevler, Türkiye Cumhuriyeti'ne düşen görevler var. Size düşen görevler var. Bu iftiralar ve olaylar karşısında kenetlenmek gerekiyor. O insanlar nihayet ait oldukları kültür dolayısı ile öldürüldüler. Yani bir şahsi ihtilaf sebebiyle öldürülmediler. Onları da sizlerden, bizlerden bu bütünün bir parçası olarak görüyorlardı. Onlar, Müslüman ve Türk kimliği taşıdıkları için öldürüldüler.

Hepimizin üzerimize düşen görevleri yapmamız lazım. Bu görev başlayan ve biten bir görev değil, sürekli devam eden bir görevdir. Her an sıkıntılarımız olacaktır. Özgüvenimizi kaybetmeyeceğiz. Bize yapılan yanlışlıklara da vaker bir şekilde tepki göstereceğiz.

Bu süreç içinde beni gururlandıran tek şey, bütün ailelerimizin bir vakar içinde hareket etmesi oldu. Para veya herhangi bir beklenti içinde değillerdi. Bizim milletimize yakışan bir vakar ve metanetle bu olayları karşılamış olmaları, başta Cumhurbaşkanı olmak üzere Alman yetkileri ile konuşurken de bu vakarlarını korumaları bizleri sevindirdi. Aileler, kızlarımız kendilerinden emin bir şekilde taleplerini dile getirdiler.

Bundan sonra da zorluklarla karşılaşabiliriz, ancak hiçbir zaman bu zorluklara teslim olmayacağız. Bu cüm-

leleri şunu ifade etmek için söylemek istiyorum. Biz mütevekkil bir milletiz. Kadere inanırız; böyle bir felaket başımıza geldiğinde de "İnna lillahi ve inna ileyhi raciün" (O'ndan geldik, yine O'na döneceğiz) der, secedeye gider, Rabbinimize tevekkül eder, iç huzuru duyarız. Rabbinimize teslim olur, kadere teslim oluruz; ama zulme ve adaletsizliğe teslim olmayız. Kadercilik adına zulme teslim olmayız, hakkımızı sonuna kadar ararız.

Bu cinayetler aydınlanıncaya kadar bize huzur da yok, uyku da. Siz de bu konuda ailelerimizin yanında olacaksınız, Almanya'daki haklarınızı kullanarak Alman Devletinin şu andaki duyarlılığının devam etmesini sağlayacaksınız.

Bu zihniyet meselesini çözmek kolay değil. Diğer cinayetleri aydınlatabilirsiniz ama, zihniyetle ilgili bir konu varsa zaman alır. Kızlarımızdan birisi babasını kaybetmiş. Mühendislik okuyor. Bana 'Ben, Almanca'yı Almanlardan daha iyi öğrendim' dedi. En iyi okullarda okudum. Alman kültürünü gayet iyi biliyorum. Entegre olmuş olmam için daha daha ne yapmam gerekiyor? Bu konuyu muhataplarımla konuştum. Bu kızımızdan başka ne bekleniyor? Eğer ismini, dinini, dilini değiştirmesi bekleniyorsa kıyamete kadar bekleseler de bunlar değişmez. Ama berberce bir kültürel ortamı paylaşmaksa, biz, tarih boyu başka milletlerle beraber yaşadık; buna hazırız. Saraybosna'da, Kahire'de, Kudüs'te, Endülüs'te, İstanbul'da ve her yerde sokak sokak Hıristiyanlarla, Yahudilerle beraber yaşadık. Asırlar boyu. Biz buna hazırız.

Dün ifade ettiğim için tekrar ediyorum. Bir yetkili ile konuşurken, bütün bunları anlattıktan sonra bana, "Merak etmeyin. İslamî terör ile mücadele ettiğimiz gibi bu ırk-

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün ve Onursal Başkanı Yavuz Çelik Karahan ile

çı terör ile de mücadele edeceğiz” dedi. Dedim ki, demek ki birbirimizi anlayamamışız. Bakın! Ben 6 ailemizin acısını paylaştım. Ben konuşurken, hiçbir zaman Hıristiyan terörü lafını, Alman ırçılığı lafını duydunuz mu? Bunlar teröristtir. İrkçi örgüttür. Ve bir dine ve bir millete mensupturlar. Bunları yapanlar Alman olabilir, Hıristiyan olabilir ama bunlar bir dine, bir millete mal edilemez. Bir millete, bir dine mal edildiği anda başka bir ırkçılık başlamış olur. Biz bunu kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz. Hıristiyan Terörist, Hıristiyançı Terör lafızları yanyana kullanılmayacağı gibi İslam ile terör de yan yana kullanılmaz, dedim. Buna müsamaha göstermeyeceğiz. İslam barış dinidir. Adı da, ahlakı da, hedefi de barıştır. Biz selamla birlikte karşılıklı barış temennisinde bulunuyoruz.

Alman yetkililerin mesajlarını size ilettim: Buradaki Türk vatandaşları kendilerini güvende hissetsinler diyorlar ve güvence veriyorlar. Hiç merak etmeyin, biz de Türkiye Cumhuriyeti hükümeti olarak, bu verilen sözlerin takipçisi olacağız. Şunu bilmenizi istiyorum. Bu terör eylemlerini yapanlar, nihayet bu toplumun çok küçük bir bölümü. Size selam veren komşularınız, iş arkadaşınız olan Almanlarla aranızı kesinlikle bozmayın. Onlara karşı bir öfke, nefret içinde olmayın. Bizim kültürümüzde kolektif suç yok. Esas olarak herkes başlangınçta suçsuz kabul edilir, ispat edildikten sonra, sadece o kişi, o cürmü işleyen tek tek bireyler suçlu olabilir. Hiçbir millet toptan suçlu değildir. Onun için aranıza bir öfke girerse, işte bu tam da teröristlerin amaçladığı hedeftir. Sizinle bütün Alman toplumu arasında bir öfke, bir nefret kültürü oluşturmak istiyorlar. O zaman o teröristler başarmış olurlar. Biz öyle yapmayacağız. Suçlunun üzerine gideceğiz, suça bulaşmamış olanlara ise öf-

ke ve nefret duymayacağız. Bizim incancımızda eşref-i mah-lukât olan insana öfke, nefret yoktur. Hiddet nefret yoktur. Ama zalime karşı da vakur bir duruş vardır. Bu ikisini ayırt etmeyi bileceğiz.

Konuşmamda olumlu gelişmeleri de aktarmak durumdayım. Keupstrasse’deki bir berber anlattı: Bir Alman geliyor, konuşuyorlar ve Alman vatandaş traşını oluyor. Ben Türkiye’yi ve sizleri seviyorum, biz de bu ırkçılarla mücadele edeceğiz diyor, bir de zarf bırakıyor. Berber, zarfı davetiye zannediyor. Ama gittikten sonra bakıyor ki içinde yardım amaçlı 500 Euro. İşte bu da bir insan olmanın göstergesidir.

50 yıl önce, babalarınız, dedeleriniz buralara geldi. 50 yıl sonra da sizler burada olacaksınız. Biz, ‘Allah’ın arzı geniştir’ diyen bir inanca sahibiz. Ve Allah’ın arzı ancak Allah’a aittir. Bütün arz da bu anlamda, Fatih mescidi gibi bir mesaja açıktır. Yeter ki bizler de bunun hakkını verelim. Ve bu noktada herhangi bir ifrata gitmeyelim. İnşallah daha nice 50 yılları, yüzyılları, onurla, vakarla, eşit insanlar olarak kutlayacaksınız. Hepinize bir kez daha ilginizden dolayı teşekkür ediyorum. Türkiye Cumhuriyeti Devleti olarak her zaman yanınızda olduğumuzu ve olduğumuzu tekrar etmek istiyorum. Sizleri Allah’a emanet ediyorum.”

Yaptığı konuşmanın ardından Davutoğlu, IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün, IGMG merkez yürütme kurulu üyeleri ve Fatih Camii yöneticileri ile biraraya geldi. Fatih Camii’nin Almanya’ya göçten sonra kurulan ilk camilerden biri olması dolayısıyla önemine ve sembolize ettiği değerlere değinen Davutoğlu, yapılan çalışmalar dolayısıyla IGMG camiasına özellikle teşekkür etti. ■

Sağ Popülizm, Aşırı Sağ ve Toplumun Merkezi

Abdulgani Engin Karahan • ekarahan@igmg.de

Avrupa'daki, özellikle Almanya'daki Türk toplumunda ciddi endişelere sebep olan aşırı sağcı terörün asıl faillerinin ortaya çıkışı üzerine yürütülen yoğun tartışma, aradan geçen haftalardan sonra kamuoyunun gündeminden düşmeye başladı bile. Saldırı ve gerçek failerin yakalanması arasında geçen sürenin uzunluğu ve sırf göçmen ya da Türk kökenli olmalarından dolayı insanların öldürülmüş, bombalı saldırıların gerçekleşmiş, bunun yanı sıra aşırı sağcı terör grubunun istihbarat birimleri tarafından desteklenmiş olması toplumun tüm kesimleri için endişe kaynağı oldu. Emniyet güçleri ve siyasetçiler yıllarca bu olayların faillerini aşırı sağcı kesimde aramak yerine, göçmen bir toplumun içinde varsaydığı suç unsurlarının kendi iç hesaplaşması olarak değerlendirirken, soruşturma sürecinde yükselecek aşırı sağ tehlikesi, varlığı ve boyutları yalanlanamayacak şekilde ortaya çıktı.

Gelinen noktada, teröristler ve destekçilerinin biyografilerine bakıldığında, bu insanların genel algının tersine toplumun marjinal ve dışlanmış olan kesimlerinden gelmediğini anlamak zor değil. Aksine, fail olarak karşımıza zekası gayet yerinde, toplumun en azından orta katmanlarından oldukları açık insanlar çıktı. Buna rağmen bu insanların nasıl olup da bu şekilde radikalleştikleri, radikalleşme süreçlerinde fikri olarak nereden ve nasıl beslendikleri hâla ciddi manada sorgulanmamakta ve karşılaşılan vakalar hâlen istisnai gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.

Öteki Olarak Göçmenler ve İslam

Özellikle göçmen ve Müslüman kökenli insanlara karşı son yıllarda artan düşmanlığın, sıkça yapıldığı gibi bu tür vakalar ile ilintilendirilmemesi anlaşılır bir tutum değil. Müslümanların bizzat karşı karşıya kaldıkları ayrımcılık tecrübelerinin yanı sıra, son yıllarda yayımlanan birçok araştırma da toplumun azımsanmayacak bir kesiminin İslam

ve Müslümanlara yönelik ciddi önyargılarının, hatta düşmanlıklarının olduğunu gösteriyor.

Müslümanların ötekileştirilmesini sadece 11 Eylül saldırılarına bağlamak hatalı ve eksik olur. 11 Eylül saldırıları sonrası Müslümanların karşı karşıya kaldığı birçok önyargının temeli başlangıç kabul edilen bu tarihin çok öncesine gitse de, 11 Eylül 2001 sonrası sıkıntılarının daha ileri bir noktaya taşındığı da bir gerçektir. Bu önyargıların ise sadece aşırı sağın siyasi temsil iddiasını üstlenen NPD partisinin seçmenlerine has olmadığını, 2006 yılındaki Allensbach Araştırma Enstitüsü'nün kamuoyu ile paylaştığı araştırma sonuçlarından rahatlıkla görebiliriz. Araştırmaya göre ankete katılanların yüzde 56'sı İslam ve Hıristiyanlık arasında bir "medeniyetler savaşı" olacağına inanırken, katılımcıların yüzde 40'ı da "aşırı ve şiddet eğilimine sahip müslümanları engellemek için Almanya'da İslam dinin ifa edilmesini engellemek gerektiğini" ifade edebilmektedir. Ve bu sayılar Almanya'daki aşırı sağcı partilerinin tamamının aldığı oy oranlarının kat kat üzerindedir.

Bu bağlamda, 90'lı yıllarda bazı kesimlerde ayrımcılığın farklı bir "ırk"a mensubiyete bağlanması daha yaygın iken, 11 Eylül saldırıları sonrası bu ırki önyargının yerini açıkça din unsuru almaya başladı. Federal Ayrımcılıkla Mücadele Dairesi'nin yaptığı bir araştırma, bu evrimin ilginç sonuçlarını gözler önüne sermesi bakımından zikretmeye değer: Almanlar'ın çoğunluğunun Hıristiyanlık dinine mensup olması ya da en azından Hıristiyan bir çevrede büyümüş olmasına rağmen, 2008 yılında, Daire'nin araştırmasına katılanların çoğunluğu "din" kavramının kendilerine ilk olarak neyi hatırlattığı sorulduğunda, "İslam" diyebilmekteydi. "İslam" kavramı ise aynı kişiler tarafından "aşırılık", "köktendincilik" ve nihayet "terör" kavramı ile ilintilendirilmekteydi.

Bir başka ilişkilendirme zinciri ise "din" – "müslümanlar" – "hoşgörüsüzlük" – "nefret tellallığı" – "kültürümüzü yok etme amacı" şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Dolayısıyla, 90'lı yıllarda ırkçılık üzerine siyaset yürüten aşırı sağcı kesimlerin toplum içindeki bu önyargılar karşısında İslam düşmanlığını gündemlerine almaları hiç de şaşılacak bir durum değil. Aksine, toplumun içinde bu tür nefret ve yersiz bir korku üzerine bina olmuş yaygınlaşan

tutumuna karşı, aşırılıkları ile bilinen grupların farklılıklarını ortaya koyabilmek için çok daha kesin ifadeler kullanmaları ve sözde “yabancılaşma” ve “İslam tehlikesi”ne karşı inisiyatifini kendi ellerine almak istemelerini bir zincirin müteakip halkaları olarak görmek gerekiyor.

Her geçen gün yenileri yapılan aktüel araştırmalar bu gelişmelerin nasıl vahim bir noktaya ulaştığını gözler önüne sermektedir. Benzer şekilde, Bielefeld Üniversitesi'nin 2008 yılında yaptığı ve 2011 yılında yayınladığı bir araştırmaya göre toplumda görülen İslam ve Yahudi düşmanlığında ciddi bir artış söz konusudur. Avrupa çapında yapılan bu araştırmada, özellikle Almanya'da ortaya çıkan sonuçlar ziyadesiyle ürkütücü. Katılımcıların yüzde 46'sı, Almanya'da gereğinden fazla Müslümanın yaşadığını savunurken, yüzde 80'i de İslam Kültürü'nün Alman Kültürü'ne uymadığını ifade etmekte.

Birçok araştırmacı, bu olumsuz algıdan medyanın negatif yayınlarını sorumlu tutarken, bu konuda sorumluluğu sadece medyada görmek aynı şekilde bir eksiklik olacaktır. Özellikle bizzat devletin Müslümanlar ve kurumlarını ötekileştirmesi, Müslüman bir hayat biçimini uyuma engel olarak telakki etmesi ve sözde “güvenlik politikaları”nı önyargılardan beslenen korkular üzerine bina etmesi, bu algının toplum içinde giderek daha geniş bir yere sahip olmasında büyük rol almakta. Buna populist siyasetçilerin, yabancılar ve İslam korkusu üzerine bina olmuş, çoğulcu toplum düşüncesini benimseyemeyen politikaları da eklenince, sözde “İslam eleştirisi” adı altında sunulan İslam düşmanlığı savunulabilir bir düşünce sistemi olarak kabul edilebilmekte.

Münster Üniversitesi'nin 2010 yılı yazında yaptığı araştırma, bu tutumun ne yazık ki giderek arttığını göstermekte. Araştırmaya göre, Batı Almanya'dan ankete katılanların yüzde 40'ı, Doğu Almanya'da ise yüzde 50'si Almanya'nın yabancı kültürler tarafından tehdit edildiği fikrine sahip görünmektedir. Göç ve globalleşmenin bir sonucu olan kültürel farkların artmasını ise katılımcıların yüzde 70'i tehlike olarak değerlendirmekte. Avrupa çapında yapılan bu araştırmada, Almanya'nın farklılığı kabullenme konusundaki ankete cevap oranlarının komşu ülkelerin çok daha gerisinde kalması özellikle dikkat çekici. Bir Van Gogh cinayeti ve parlamentolarında Wilders gibi ünlü bir İslam düş-

manına sahip olan Hollanda'da dahi katılımcıların yüzde 62'sinin Müslümanlara yönelik olumlu düşüncelere sahip olduklarını ifade edebiliyorken, bu oran Batı/Doğu Almanya'da sadece yüzde 34/26'da kalıyor.

Araştırmanın devamında katılımcıların yüzde 80'i, “İslam” ve “kadın karşıtı şiddet” arasında ilişki kurarken, yüzde 70'i de aşırılık ile bağlantı kuruyor. “Şiddete eğilim” de yüzde 60 ile bu sayıları takip ediyor. “Hoşgörü” gibi bir kavramı ise ancak katılımcıların yüzde 5'i İslam ile birarada tasavvur edebilmekte.

Araştırmanın ilginç diğer sonuçları arasında, İslam ve

Müslümanlara karşı önyargının Müslümanlar ile az ilişkide bulunuyor olma oranı ile arttığı da var. Yani neredeyse hiç Müslüman tanımamak, tanımadığı Müslümanlara karşı bu insanların önyargı ve reddetme duygusunu pekiştirebilmekte. Önyargıları pekiştiren ve farklılıkları reddetmeye sevk eden unsurlar arasında kıskançlık ve geçim endişesi de önemli bir yere sahip. Daha önce, sadece az eğitim gerektiren işlerle iştigal eden göçmenler olarak görülen Müslümanlar arasında meslek sahibi olan ve üniversite bitiren gençlerin

sayılarının artması, özellikle orta ölçekli ve varlıklı ailelerde Müslümanları dışlama oranını arttırabilmekte.

Toplumun Merkezinden Beslenen Aşırı Sağ

Yaptıkları açığa çıkan aşırı sağcı terör örgütü “NSU”nun sebep olduğu tartışmalar, aşırı sağ besleyen bu toplumsal damarı ne yazık ki hâlâ yeterince irdeleyememektedir. Özellikle İslam düşmanlığı üzerinden kimlik bulan aşırı sağcı ideolojilerin, toplumun genelinden kopuk, sadece marjinal birkaç mensubun savunduğu bir tutum olarak algılanması, bu nefretin sebeplerini araştırmayı imkansız kılmaktadır.

Toplumda farklılıkları güvenlik sorunu ve tehlike olarak görme eğiliminin yaygınlaşması, İslam ve Müslümanlara karşı önyargıların genel kabul gören gerçekler olarak algılanması ve kamuoyu, medya ve siyasette İslam karşıtı söylemin geçer akçe haline gelmesi, Avrupa ülkelerindeki çoğulcu toplum gerçeğini ortadan kaldırmayacaktır. Toplumsal barışın ihdası ise ancak bu vakayı kabul edip, toplumun tüm katmanlarına eşit katılım imkanını tanımaktan geçiyor. ■

Bize Söylenenler, Bizim Sorumluluklarımız

Oğuz Üçüncü • oucuncu@igmg.de

Enver Şimşek, Abdurrahim Özüdoğru, Süleyman Taşköprü, Habil Kılıç, Yunus Turgut, İsmail Yaşar, Theodoros Boulgarides, Mehmet Kubaşık, Halit Yozgat. 4 Kasım 2011’de, Eisenach’taki banka soygunu olağan bir şekilde cereyan etse idi, yukarıda saydığımız isimler muhtemelen hâlâ “hilâl” yahut “boğaziçi” isimli özel polis komisyonlarının soruşturmalarında geçiyor olacaktı. Ancak bu insanlar, 13 yıldır cinayetler, bombalar ve soygunlar ile Almanya’da huzur ortamını tehdit eden bir nazi terör birliğinin kurbanı oldular. Uyuşturucu ticareti, koruma parası, hatta aile içi kavgalar gibi bugüne kadar polis soruşturmasının odağında bulunan cürüm nedenleri bir anda manasız hale geldi. Son kurban Halil Yozgat’ın öldürülmesinin üzerinden beş, ilk kurban Enver Şimşek’in öldürülmesinin üzerinden ise ancak on bir sene geçtikten sonra geride bıraktıkları kişiler, zanlıları ile cürüm nedenlerini ve dolayısıyla çok sevdiği yakınlarının neden öldürüldüklerini bi-

lebiliyor. Zaman zaman onları da potansiyel suçlu ilan eden spekülasyonlar ve şüpheler bir anda hükmünü yitirdi. Şimdilerde siyasetçiler, güvenlik makamları, sivil toplum ve dini cemaat temsilcileri kurbanların ailelerinin kapısına akın ediyor. Öyle ki, üstüste gelen olayları takip edebilmek dahi imkânsızlaştı. Bir yandan Cumhurbaşkanı Wulff, aileleri makamına davet ediyor ve bu insanların acılarından derinden etkilendiği izlenimi bırakıyor, diğer yandan meclis başkanı mecliste duygulu bir merasimle kurbanları yad edip geride kalanlarından özür diliyor ve Türkiye Cumhuriyeti’ni temsilen gelen yetkililer ziyaretlerinde maktüllerin yakınlarına dayanışma sözü verip acılarını paylaştıklarını dile getiriyorlar. Ve nihayet sivil toplum ve dini cemaat temsilcileri de, bu seri cinayetler hususundaki ihmallerini, eksikliklerini kabul edip ancak bu ihmal ve eksikliklerin bu aileler için nasıl sonuçlar getirdiği ile alakalı bir özeleştiri yapmadan onlarla daha sıkı temas kurarak yakınlık sağlamaya çalışıyorlar. Matem içindeki bu ailelere yönelen dikkatler yıllardır bu konuda süre gelen cehalet gözönüne alındığında daha itici görünüyor. Mağdurların yaşadığı acı tecrübeler nedeniyle yapılan özeleştiri ve hissedilen mahviyet bugün hepimizin payına düşmen, maalesef yapabileceğimiz tek şeydir.

Türk Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, mağdur

olan aile mensuplarıyla gerçekleştirdiği görüşmelerin ardından bu insanların yakınlarını kaybetmenin yanı sıra içinde yaşadıkları toplum tarafından yalnızlığa itilip tecrit edilmek gibi üzücü bir durumla da karşılaşmış olduklarını söyledi. Onca yıl boyunca kimse onların kapılarını çalmadı, çok kişi ise temas kurmaktan kasten kaçındı. Hepimiz bu insanları gerçekten tarifi zor acıların içinde yalnız bıraktık. Ve burada “yalnız bırakmak” derken, normalde de ihmal ettiğimiz kişisel ilişkileri kastetmiyoruz. Söz konusu olan aynı silahla ve aynı şekilde işlenen seri cinayetler olduğu halde, biz dahi emniyet makamlarının açıklamaları ile hemen tatmin olduk ve olayları eleştirel bir yaklaşımla takip etmedik. Almanya’daki cinayetler, bombalı suikastler ve kundaklamalarla alakalı, malum “yabancı düşmanlığı” arka planının gizlendiği hikâyeler dinledik. Zamanla ortaya çıkan uygunsuzluklar, çelişkiler, hatalar ve skandallara rağmen güvenlik makamlarının doğruluğuna olan inancımız sarsılmadı. Rheinland-Pfalz Başbakanı Kurt Beck’in, Ludwigshafen’de dokuz kişinin can verdiği ve henüz dumanı tüten kundaklanmış bir evin önünde her türlü ırkçı arka planı ihtimal dışı bırakmasına hiçkimse itiraz etmedi mesela. Öyle görülüyor ki bizler dahi, beceriksizce iş gören makamlar tarafından ülkemizin güvenliğinin bizzat biz Müslümanlar tarafından tehdit edildiğine ikna olmuşuz. Zira medyada etkili bir şekilde Müslümanların temsilcilerinin de katılımıyla tezgâhlanan programlarda kamuoyuna kontrol ve güvenliğin sağlanmış olduğu hissi telkin edildi. Halbuki Alman birliğinin yeniden sağlanmasından sonra şiddet yanlısı militan ve sağ bataklık, hem kişilerin hayatı hem de ülkemizin anayasal düzeni için en büyük teh-

didi teşkil ediyordu. Yıllardır süregelen ihmallerimizi birkaç hafta içerisinde telafi etme çabalarımızla devlet ve toplum olarak günlük gelişmelerin ve peşpeşe gelen olayların cereyanına kapılma tehlikesi ile karşı karşıyayız. Ancak asıl yapmamız gereken, kendimizi nasıl tanımladığımızı bir an muhakeme edip, davranışımızı özeleştirel bir tahlilin sonuçlarına göre şekillendirmek olmalıdır.

Bu, İslâmî cemaatlerin mağdurların geride bıraktığı insanları, şiddet ve ağır suçlar hakkında bilgilendirilmeleri açısından yöntemlerini gözden geçirmesi anlamına geliyor. Bu insanlar yaşadıkları acının üstüne bir de toplum tarafından cezalandırılmamalıdır. Bununla beraber sivil toplum kuruluşları ve dinî cemaatler olarak görüşlerimizi bildirmekten asla geri durmamalı ve göçmen kökenli insanlar, cürümlerin, suikastların, bombalı saldırıların ve kundaklamaların kurbanı olurken siyasetçilerin ve emniyet makamlarının kullandığı dili içselleştirmekten sakınmalıyız. Zwickau terör hücreleri meselesinde de net bir şekilde ortaya çıktığı gibi, soruşturmaları eleştirel bir gözle ve uzun soluklu bir anlayışla takip etmeli ve muğlak kalan durumlara kamuoyunun dikkatini çekmeliyiz. Bilhassa aşırı sağcı terör konusunda, bu tehlikeli fikirlerin geliştiği ortamlar da dahil olmak üzere bütün meselelerin, ayrıca güvenlik makamlarının ve istihbaratın müdahalelerinin eksiksiz ve tavizsiz bir biçimde aydınlanmasına dikkat etmeliyiz. Bazı “küçük balıkların” gözaltına alınması, NPD’nin yasaklanması ile yapılan cılız bir tartışma ve bir anma töreni ile -kurbanlara ve geride bıraktıklarına duyduğumuz saygıdan dolayı- yetinmemeli, bilakis gerçek bataklığın ülkemizde kurutulması için durmadan ve ısrarla mücadele etmeliyiz. ■

“Döner Cinayetleri” Öncesi ve Sonrasında Medya

Orhan Mizanoğlu

Marjan Parvand, Zwickau teröristlerinin ortaya çıkmasının ardından medyanın rolünü şu şekilde tanımlıyor: “Yıllarca polislerin ve resmî makamların bizlere sunduğu muhtemel cinayet sebepleriyle yetindik. Yıllarca resmî makamların kullandığı ‘Döner Cinayetleri’ veya ‘Soko Bosphorus’ (Boğaziçi Cinayet Özel Komisyonu) gibi terimleri sadece kabullenmekle kalmayıp, insan onurunu hiçe sayan bu tanımları bizler de kullandık.”

Jagoda Marinic’in geçmişe dönük kuşkusu da şu şekilde: “Nasil oldu da bu cinayetlerin arkasında aşırı sağcı düşüncelerin yattığına dair herhangi bir fikrin ortaya atılmayıp dikkatimi çekmedi? Neden hiç kimse, özellikle de göçmen kökenli yazarlar, ‘Döner Cinayetleri’ gibi başlıklara karşı tepkilerini ortaya koymadılar?”

Alman medyasının saygın gazetecilerinden *Tagesschau* haber programı editörü Parvand da, *Frankfurter Rundschau* gazetesi yazarlarından Marinic gibi medyanın ve gazetecilerin başarısızlığına dikkat çekiyor ve “Neden bizler hep resmî makamların olası cinayet sebeplerine dair kullandıkları muğlak terimleri kabullendik?” diye soruyor. Parvand cevabını da akabinde veriyor: “Çünkü bizler mesleğimizden büyük değeri olan bağımsızlıktan vazgeçtik.”

Bağımsızlıktan aslında nasıl vazgeçildiğini, Spiegel (Online) dergisinin iki haberi ortaya koyuyor. Nitekim, 2009 yılında Conny Neumann, Sven Röbel ve Andreas Ulrich tarafından kaleme alınmış ayrıntılı bir yazının başlığı şu şekilde: “Döner Cinayetlerinden geriye kalan izler bahis mafyasına uzanıyor.”

Söz konusu yazının içeriğinde polisin takibinde olduğu bir izden bahsediliyor: “Öncelikle kurbanların

neden vurulduğuna dair makul bir gerekçe var. . Gerekçe, bahis veya kumar borcu muydu?” diye soruyor gazeteciler. Bunun için, Türkiye’deki bir cinayet olayı açıklığa kavuşturabilir. “Olayların hiçbir şahidi yok, öldürülenlerin yakınları, kurbanların herhangi bir düşmanı olmadığını söylüyor, borçlarının veya kumar bağımlılıklarının olduğuna itiraz edip karıştı çıkıyorlar. Gerçekten böyle mi acaba?” Spiegel bu soruyu ortaya atıyor ve spekülasyonlarını şu şekilde sürdürüyor: “Zocker çevresinde yapılan tahkikatlar sonucu olası bir sebebe ulaşıldı. İlk defa bu işi araştıranlar, neden özellikle o dokuz adamın öldürüldüğüne dair bir fikre sahip oldular.”

Zwickau teröristlerinin ortaya çıkmasından iki ay önce, Ağustos 2011’de yine aynı yazarlar tarafından ikinci bir yazı yayımlandı ve “olaylar zinciri artık muhtemelen açıklığa kavuşturulabilir” diye yazmıştı gazeteciler. Zira Mehmet isimli bir muhbir silahın nerede olduğunu biliyormuş: İsviçre’de bir kasada.

İki yazının ortak özelliği ise sadece özel güvenlik birimlerinin bilebileceği detaylar ve ayrıntılar ile dolu olması. Böylelikle bu bilgilerin güvenlik birimleri tarafından gazetecilere sızdırıldığı şüphesi de kuvvetleniyor. Onlar da bu bilgileri cesurca yazıyorlar. Burada gazeteci hassasiyetinin yetersizliği kadar okuyucular açısından da arka planda yatan gerçekleri sorgulamanın eksikliği dikkat çekiyor.

Ancak şimdi, kısmen de olsa suçlular buldukça ve cinayetlerin arka planında yatan gerçekler ortaya çıktıkça, bu iki örnek teşkil eden yazı, farklı bir vecheye bürünüyor. Spiegel yazarları, okurlarını kontrol edilmemiş bilgilerle

beslediği gibi, birçok başka gazeteci de yıllar boyu okuyucularının düşüncelerini, cinayetlerin Türkler arası anlaşmazlıklar veya mafya hesaplaşmaları sebeplerine dayanan ‘döner cinayetleri’ olduğuna dair yönlendirdi. Hatta okuyucuların kendi düşünceleri bastırıldı: “Dokuz cinayetinin birinde Mehmet’in kendisi de işin içindeydi” diye hüküm veriyordu Spiegel gazetecileri. Geriye kalan ise çarpıtılmış bir tablodan başka bir şey değil: “Avrupa’nın en esrarengiz seri cinayetlerinden biri” (Spiegel), üstelik

Der Spiegel’de yayınlanan iki yazının ortak özelliği ise sadece özel güvenlik birimlerinin bilebileceği detaylar ve ayrıntılar ile dolu olması. Böylelikle bu bilgilerin güvenlik birimleri tarafından gazetecilere sızdırıldığı şüphesi de kuvvetleniyor.

Türklerin neden olduğu bir seri cinayet. Bugün artık tüm bu söylemlere kızma, sinirlenme hakkımız var. Gazeteciler, politikacılar ve güvenlik görevlileri ardi arkasınca özür diliyorlar ve durumdan 'döner cinayetleri' diye bahsettikleri için üzgünler. Suçluların bunca yıl böylesi kanlı bir olay açığa çıkmadan nasıl ortada dolandıkları ise bu özürler ile açıklanamıyor. Ancak beklenen o ki, olaylar eksiksiz ve tam olarak çözülecek ve geçmişin hataları tekrar edilmeyecek. Dolayısıyla, politikacılar, güvenlik görevlileri ve gazeteciler bütün bu gelişmelerden bir şeyler öğrenmiş gibiler. En azından böyle umulabilir.

Gerçi gerçeklerin ortaya çıkmasından birkaç hafta sonrasında medyanın olaylara yaklaşımına bakıldığında çok şey değişmediği de görülüyor.

Bugün itibariyle, ilk şok ve sonrasında gelen olağan tepkiler dindi, rutine geri dönüldü. Politikacılar ve güvenlik kurumları yine gündem konularını belirliyor ve gazeteciler de onların söylediklerini, söyledikleri şekilde yazıyorlar.

Peki, NPD yasaklanabilir mi? İçişleri bakanı ve CDU yönetimindeki eyaletler NPD içindeki ajanların geri çekilmesinden yana, yeşiller ve SPD ise kalmalarından. Bu koşullarla NPD yasaklanabilir mi? Hukukçular bu konuya ne diyor? Bunlar haftalardan beri politikacıların üzerinde durdukları konular. Medya ise bu oyunun bir parçası olarak tartışmaları alevlendirmek ve bunları manşetlere taşımaktan başka bir şey yapmıyor. Üstüne üstlük, göç geçmiş olan kişilerin kendi memleketlerinin gazete ve televizyonlarını takip etmeyi tercih edip, Alman medyasından uzak durdukları gerekçesiyle ayıplanmaları ise durumu daha da kötüleştiriyor. Özellikle Türkiye kökenli va-

Deutschland

Blutige Serie

Tatort und Opfer der sogenannten Döner-Morde

NÜRNBERG
8. September 2000
Münchener
Anlage
Schneider

NÜRNBERG
23. Juni 2001
Anlage
Schneider

VERBRECHEN

Versteck in der Schweiz

Seit elf Jahren halten die sogenannten Döner-Morde die Polizei in Atem. Nun könnte die Serie womöglich aufgeklärt werden, doch die Staatsanwaltschaft vertritt ihre Informanten.

Am 3. Juli brachen die Verhandlungen wieder ab. Der Informant warf bis ins Endgültige kein Wort mehr, doch die Polizei besteht, ohne Kompromisse.

Der Mann ist Ende zwanzig, er nennt sich Mehmet, bietet spannende Informationen an. Angeblich kann er die Tatorte zu der wohl unheimlichsten Mordserie in Deutschland liefern. Er hatte angeblich in die Schweiz zu fahren, um das Versteck auszuheben. Und er wollte die deutschen Ermittler zu einer sensationellen Villa nahe des Bodensees führen, hinter deren Mauern sich angeblich der Schlüssel zur Lösung von neun Totungedölkten verbergen soll, den sogenannten Döner-Morden.

Erstmal seit Beginn der Mordserie vor elf Jahren bestatete also die Chefin, die Taten aufzuklären. Der Informant nannte auch einen Preis: 40.000 Euro und die Umwandlung einer Halbtatort wegen Fahrens ohne Führerschein in eine Bewährungsstrafe. Doch die Staatsanwaltschaft Nürnberg stellt sich quer.

Neun Krimihändler, acht Türken und ein Grieche, waren von 2000 bis 2006 in ihren Läden am helllichten Tag durch Schüsse ins Gesicht ermordet worden. Alle mit derselben tschechischen Pistole einer Česká, Typ 83, Kaliber 7,65 Millimeter, mit Schalldämpfer.

Selber sagen Dutzende Polizisten und Staatsanwälte Täter und Waffe, Verfassungsschützer verurteilen, die mafiose Organisation türkischer Nationalisten in Deutschland zu durchdringen, die für das Blutvergießen verantwortlich sein soll. Die Mordserie, so viel wissen die Ermittler, sind die Rechnung für Schläden aus Krim-

KRIMINALITÄT

Spur zur Wettmafia

In einer der mysteriösesten Mordserien der deutschen Kriminalgeschichte gibt es keine neue Spur. Fahnder der Ermittlungsgruppe „Ceska“ im Bundeskriminalamt gehen dem Verdacht nach, die Ermordung von neun Männern quer durch die Bundesrepublik könnte im Zusammenhang stehen mit Wettbetrügereien und verschobenen Fußballspielen, wegen denen die Staatsanwaltschaft Bochum derzeit ermittelt. Zwischen 2000 und 2006 waren acht türkischstämmige Männer und ein Grieche erschossen worden, die meisten von ihnen Kleingewerbetreibende mit Geldsorgen. Als einzige konkrete Verbindung zwischen den Taten galt bislang die Waffe, alle Opfer starben durch eine Pistole der tschechischen Marke Česká, Typ 83, Kaliber 7,65 Millimeter. Die Polizei erhofft unglück bei einer Telefonüberwachung von einem Mord in der Türkei, für den ein mutmaßlicher Wettpatte, ein 42-jähriger Türke, als Auftraggeber genannt wurde. Zwischen diesem Mord und den neun sogenannten Döner-Morden in Deutschland besteht nach Erkenntnissen der Polizei eine Verbindung. „Der 42-Jährige spielt im Rahmen dieses Verfahrens eine Rolle“, sagt Thomas Koch vom Oberlandesgericht Nürnberg auf Anfrage. Wegen laufender Ermittlungen könne er sich aber „zu Details nicht äußern“. Mit der Spur ins Wettmilieu könnte sich erstmals ein Motiv für die rätselhafte Mordserie ergeben, die bundesweit mehrere Sonderkommissionen der Polizei beschäftigt. Hatten die Getöteten versucht, mit Sportwetten oder Glücksspiel zu Geld zu kommen?

Der Spiegel 34. sayı, 2011

tandaşlara öncekinden daha eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşılıyor. Medya takibi, "Entegrasyon Göstergesi" olarak gösteriliyor: Buradan da ne kadar entegre olmuşsunuz anlamı çıkartılıyor. Fakat sorulması gereken soru: Neden Türk kökenli vatandaşlar yıllar boyu 'döner cinayetleri' ni önyargılı dillerden izlesin ki? Ya da neden tekrar gündeme gelen NPD partisinin kapatılması konusundaki tartışmaların her zamanki argümanları bu yayın organlarından takip edilsin ki?

Onlar başka soruların cevaplarını öğrenmek istiyorlar: Örneğin, neden güvenlik güçleri bu kadar uzun zamandır hiçbir şey bulamadılar? Neden ırkçı sebeplerden dolayı bu cinayetlerin işlenmiş olabileceği ihtimal dışı bırakıldı? Güvenlik güçleri ve katiller arasında bir bağ veya kamusal güvence mi söz konusu? Özellikle mi gizlendiler? Ama hayır, üstünden haftalar geçmesine rağmen bu sorular sorulmuyor. Aslında bu soruların sorulması (yani okurları (geri) kazanmak için bir fırsat olabilirdi. Ancak ilk andaki etkilenilmiş durumdan eser kalmadı. Ne bir politikacıdan hesap soruluyor ne de herhangi bir karar gazeteciler tarafından sorgulanıyor. Öyle görünüyor ki her şey eskisi gibi kalacak. Toplumsal ve devlet kurumlarında ki ırkçılığa dair tartışmalar bir türlü ortaya çıkmıyor ve çıkmayacak. Bir dahaki entegrasyon zirvesinde Türklerin neden Türk televizyonlarını izleyip, Türk gazetelerini okumayı tercih ettiklerine dair kehanetlerde bulunacaklar. Bizler ise en azından bunun neden böyle olduğu sorusunun cevabını biliyoruz. ■

¹ Der Spiegel Heft 51/2009

² Der Spiegel Heft 34/2011

OCAK 2012 • sayfa 13

Düşman Algısı, Düşman İhtiyacı

Ahmet Faruk Çağlar • a_faruk@hotmail.fr

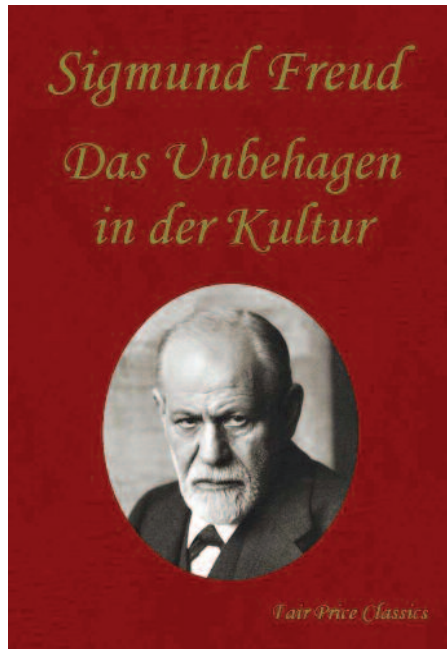
Sezgilerimiz bizlere “düşmanlarımızın” bizden farklı olduğunu, kötü özellikleri bulunduğunu, genellikle bize karşı kötülükler yaptıklarını söyler. Düşmanlarımıza karşı dikkatli olmamız gerektiğini öğrenir ve çocuklarımıza da bunu öğretiriz. Çünkü düşmanlarımız kötüdür. Peki bu düşman ve yabancı algısı nereden gelmektedir? Nietzsche, düşmanın olmadığı yerde, bir düşmanın yaratılması gerektiğini söylemiştir.¹ Saldırganlık, psikoloji tarihi boyunca defalarca tartışılmış, bunun doğuştan gelen içgüdüsel tepkiler olduğunu savunanlar kadar, sonradan öğrenilmiş ve engellemelere karşı verilen tepkiler olduğunu savunanlar da olagelmıştır. Son günlerde Almanya'nın çeşitli şehirlerinde işlenen aşırı sağcı cinayetlerin faillerine dair edinilen bulgular ve bu olayların tekrar gündemin merkezine oturmuş olması, saldırganlığın kökenine dair bu soruları kendimize tekrar sormamızı gerekli kılıyor.

Aslen, yabancı korkusunun bebeklerde sekizinci ayı müteakip ortaya çıktığı yapılan gözlemler sonunda tespit edilmiştir. Normal gelişim esnasında çocuğun önce annesinin kendisinden farklı olduğunu, akabinde annesinden de farklı başkalarının olduğunu öğrenmesi, hem kendi farkındalığı ve kimlik oluşumu açısından, hem de bu “yabancıların” verebileceği zararlara karşı savunmalar geliştirmesi açısından yaşamsal önemdedir (ki bu yetişkinler için de geçerlidir) ve sosyalleşme sınırları içinde telakki edilebilir. Bu minvalde, yabancılarla karşı duyulan güvensizlik, tedirginlik, öfke ya da düşmanlık hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu öfke aynı ailenin bireyleri arasında ortaya çıkabileceği gibi, eşlere, komşulara, bir toplum içinde farklı alt gruplara ve nihayetinde

farklı ülke ve milletlere karşı da hissedilebilir. Zira kimliklerimiz mutlaka öteki ile girdiğimiz ilişki bağlamında ortaya çıkabilmektedir. Ve bizi ötekileştirdiklerinden şikayetçi olduğumuz “onlar” kadar, bizim de ötekiye ihtiyacımız vardır. Dolayısıyla, asıl tartışılması gereken, bu hissin ve ihtiyacın normallik ölçüsünün ne olduğu, sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiği olmalıdır.

Velhasıl, insanların saldırganlıktan ya da saldırganlık içeren bu duygulardan vazgeçmesi bir yönüyle mümkün değildir. İnsanlar bu duygular olmadan kendilerini güvende hissetmezler. Ve dahi, birbirlerini seven insanları birarada tutmak ve kaynaştırmak ancak, o grubun agresyonunu yönlendirebilecek bir başka grup olduğu sürece mümkündür. Freud'dan yapacağımız alıntı, söylemek istediklerimizi kuşkusuz çok daha net bir şekilde özetleyecektir: “Öyle görünüyor ki, insanların bu saldırganlık eğilimlerinin tatmininden vazgeçmeleri kolay olmayacaktır; bu eğilim olmadan kendilerini rahat hissetmezler. Bu içgüdüye dışarıdan gelenlere düşmanlık besleme şeklinde bir çıkış yolu tanıyan küçük bir uygarlık çevresinin sağladığı avantaj yabana atılmamalıdır. Saldırganlıklarının dışavurumuna maruz kalacak başka bir topluluk olduğu sürece, çok sayıda insanı birbirine sevgi bağı ile bağlamak mümkündür. ... saldırganlık eğiliminin, topluluğun üyelerinin bir aradalığını kolaylaştıran, rahat ve nisbeten zararsız bir tatmini söz konusudur.”²

Freud, bu cümlelerle kendi grubumuz dışında olan bir düşman varlığının grup içinde bağlılığı ve uyumu arttırdığını hatırlatır. Örneğin bir ailenin düşman olarak görüp kin duyduğu komşular aslında o ailenin kendi içinde barışı daha kolay sağlayabilmesini beraberinde getirir. Yani düşman olan bir grup ya da bir topluluk veyahut da bir ülke kendi içimizdeki farklı unsurlar arasında daha barışçıl bir ilişki geliştirmemize yol açacaktır. Çünkü düşman san ki tüm kötülüklerin sebebi olarak görülecek ve dikkatleri üzerine çekecektir. Almanya'da yaşananlar çok küçük grupların, hatta fertlerin “iş-

leri” gibi görünüyor olsa da, ve çok daha hastalıklı bir hissiyatın dışı vurumları olarak değerlendirilmeleri gerekirse de, bir düşmanın varlığı sadece bir grubun ve topluluğun ihtiyacına cevap vermediği, aynı zamanda bireylerin de ihtiyaçlarına cevap vermiş olduğu hatırlanmalıdır. Öyle ki, eğer bir grubun üyesi sevmediği, kimi zaman aşağılayabileceği ve ait olduğu grubun geneli tarafından kötü olarak algılanan bir düşmanın olduğunu biliyorsa bu durum, o grubun üyesini ve bağlı olduğu grubu kendi gözünde çok daha iyi gösterir. Ayrıca o fert, projeksiyon (yansıtma) mekanizmasını kullanarak düşmana yani ötekine kendinde kabullenmek istemediği tüm kötülükleri ve olumsuzlukları yansıtır.³

Yıllarca, üç tarafı denizlerle, dört tarafı düşmanlarla kaplı olarak yaşayan biz Türkler için bu durum aslında o kadar da yabancı değildir. Dışarıdaki düşmanlarımızla çıkarlarımızı gereği barış yaptığımızda ise içerideki düşmanlara dair vurgu artar, bu kez asıl sorun bizi bölmek isteyen başka etnik gruplar ya da aşırı dinciler vs. olabilir. Aslında bu yöntem kendi meşrutiyetlerini sağlamakta zorluk çeken, kendisine güvenmeyen, yaşamak için bir düşmana ihtiyaç duyan ya da elde etmek istedikleri şeylere giden en kestirme yol, güvenlik ihtiyacının tehdit edilmesinden geçtiği için, bu güvenliğe göz diken, sıkışan her iktidar tarafından başvurulur. Yıllarca süren soğuk savaşı ve o zamanki düşmanları ve çok daha yeni ve hala güncel olan 11 Eylül saldırılarını hatırlayın. Yapılmaya çalışılan hep aynıydı. Almanya’daki gelişmelerle tümüyle örtüşmüyor olsa da, durumun arzettiği paralellik zikredilmeye değerdir.

Mevcut durumda saldırılar çok daha küçük çaplı görünüyor. Ve Almanya’daki otoritelerin ve iktidarın da göstermeye çalıştığı gibi bireysel bir takım aşırılıklar olarak yansıtılıyor. Ve bu bireysel cinayetleri işleyen “bireylere” sorsak, aslında kendilerini korumaya çalıştıklarını söyleyeceklerinden eminiz. İşler (onlar açısından) kötü gidiyorsa, bu gidişin müsebbibi olarak görülen yabancıların ortadan kaldırılmasından başka ne yapılabilirdi ki? Onların artık tanımaya ve anlamaya ihtiyaçları yoktu. Yapılması gereken (onlar için), tanımadıkları bu yabancıları korkmak, korktukları bu yabancıları kötülemek, kötüledikleri bu yabancıları da ortadan kaldırmaktı.

Endişelenilmesi gereken asıl tehlike ise tahmin ettiğimizden çok daha yakın olabilir. Almanya’da işler şu anda (en azından ekonomik olarak) iyi gittiği için, bu nispeten küçük gruplar ve eylemleri birilerine göre büyük bir sorun arz etmiyor ve görülmesi gerektiği kadar tehlikeli görül-

müyor. Ancak asıl soru, işler tersine döndüğünde ve çok daha kötü gittiğinde verilecek tepkinin ne olacağı sorusudur. Yahudilere karşı verilen o korkunç tepkinin ne zaman verildiği bir kez daha hatırlanmalıdır. Zira, ekonomik ve toplumsal açıdan işler kötüye gittiğinde aranan günah keçisi onlar olmuştu. Yakın bir zamanda, Almanya’da da, Yunanistan’da olduğu kadar ciddi bir ekonomik krizin yaşandığını düşünelim, insanların işlerini ve evlerini kaybettiğini, kendilerinin ve çocuklarının geleceğinden endişe etmeye başladıklarını ve gösterilerin Yunanistan’daki gibi birbirini izlediğini... Sizce günah keçisi ilan edilmeye ve olası öfkenin nesnesi olmaya en yakın etnik (/ dinî) grup ya da gruplar hangileri olacaktır? Cevabı sizler kadar bizi de ürküttüğü için şimdilik susmaya, gelişmeleri akli selim ile izlemeye çalışmaya devam edeceğiz.

Ve Freud’dan yapacağımız bir başka alıntıyla, daha olumlu gelişmelere dair umudumuzu muhafaza ettiğimizi belirticeğiz: “Bir topluluğun özünü, topluluk üyelerinin kendi tatmin olanaklarını sınırlaması oluşturur. Demek ki uygarlığın ilk talebi adalettir, yani bir kez kurulmuş olan hukuk düzeninin, bir daha tek bireylerin yararına bozulmayacağına garantisini... Uygarlık insanların saldırganlık içgüdülerine set çekmek, bunların dışavurumlarını karşıt ruhsal tepkiler kurma yoluyla düşük düzeyde tutmak için elinde ne varsa seferber etmek zorundadır. İnsanları özdeşleşmelere... komşumuzu kendimiz gibi sevmemiz şeklindeki ideale yönelik emrin nedeni budur.”⁴ ■

¹ Rafael Moses, Düşman algısı: Psikolojik Bir Analiz, Çev.: B. Senem Çevik

² Sigmund Freud, Uygarlığın Huzursuzluğu, Metis Yayınları

³ Rafael Moses, Düşman algısı: Psikolojik Bir Analiz, Çev.: B. Senem Çevik

⁴ Sigmund Freud, Uygarlığın Huzursuzluğu, Metis Yayınları

“Aşırı Yabancılaşma Korkusu” Korkutuyor!

İlhan Bilgü • ibilgu@igmg.de

Federal Almanya Meclisi'nde, 5 Eylül 2011 tarihinde, milletvekilleri Ulla Jelpke, Jens Petermann, Halina Wawzyniak öncülüğündeki Sol Parti Meclis Grubu'nun “Müslüman karşıtı ırkçılık ve aşırı sağcılık”¹ başlıklı soru önergesine federal hükümetin verdiği cevap okundu.² Federal Hükümet adına İçişleri Bakanlığı'nın hazırladığı cevap, Almanya'da hükümetin İslam düşmanlığına karşı duyarsızlığını olduğu kadar, aşırı sağdan gelen bu tehlikenin dikkate alınmaya bile değer görülmediğine vurgu yapması bakımından da oldukça dikkat çekici bir nitelik taşıyordu. Sol Parti Meclis Grubu, “Açıkça İslam düşmanlığı yapan Almanca İnternet portallerinden hangileri Federal hükümet tarafından biliniyor?” sorularından hareketle, “a) Bu portaller ne kadar yaygın ve ne kadar kullanıcıya sahip? b) Bu internet sayfaları hangi yurt içi ve yurt dışı sunucularda bulunuyor? c) Federal hükümet, bu tür internet sayfalarının toplumsal barışa ne kadar tehdit oluşturduğunu düşünüyor?” sorularına cevap arıyordu, sundukları soru önergesinde. Soruların muhatabı olan hükümet ise, bu sorulara verdiği cevaplarla, Müslümanları teselli edip, onların güvenini kazanmaya çalışacağına, yeni soru işaretleri oluşturmanın ötesinde, Müslümanları daha da endişelendirecek cevaplar ortaya koyuyordu. Hatta, hükümetin seçtiği dilin, aşırı sağın dili ile neredeyse aynı olması bu endişelere daha da haklılık kazandırıyordu.

Bu bağlamda, “İslam eleştirisinden Müslüman düşmanlığına kadar varan tutumlar, aşırı yabancılaşmaya yönelik korkuların dışı vurmuş bir ifadesidir,” diyen hükümetin kullandığı “aşırı yabancılaşma” (Überfremdung) kelimesinin kullanılması bile başlı başına bir problem oluşturuyor. Zira hükümet, aşırı sağın kullandığı dili kullanmakla kalmamış; “tahrik edici, kışkırtıcı, kısmen de popülist hatta cezaî müeyyide gerektirebilecek bu ifadelerin ortaya konulması, extremist ve aynı zamanda anayasayı koruma kapsamında takip edilmeyi gerektiren konular olabileceğe de, her zaman bu konu altında değerlendirilme zorunluluğu olmayan girişimler” değerlendirmesi yaparak da cezaî bir takip olması gerektiği halde güvenlik güçlerinin bu gelişmeleri izlemesi için bir gerekçe olmayacağını düşündüğünü açıkça ortaya koymuştu. Burada, hükümetin cevaplarına devam etmeden önce, aşırı sağın dilini –bu dilin bilinçsiz olarak kullanıldığını farz etsek dahi– kullanmasındaki endişelerimizin altını çizmekte fayda görüyoruz. Çünkü kullanılan “aşırı yabancılaşma” kelimesi o kadar da masum bir kelime değildir. Zira, bu kelime kullanılarak, bir İslam ve Müslüman düşmanlığı cephesi oluşturan Almanya'daki aşırı sağın eylem ve düşüncelerini “aşırı yabancılaşma endişesinin ortaya konulması” olarak görmek, aşırı sağı daha da cesaretlendirecektir. Öyleyse “aşırı yabancılaşma” kelimesi bizi neden bu kadar

endişelendiriyor sorusuna cevap arayalım.

Kelimenin Almanya gündemine iyice oturması, Duden sözlüğünde yer almasına rağmen, Alman Dil Cemiyeti'nin (Gesellschaft für deutsche Sprache: GfdS) 1993 yılında bu kelimeyi, yılın sevilmeyen kelimesi (Unwort des Jahres) olarak seçmesi ile başladı. Bir kamu kurumu olarak çalışan Alman Dil Cemiyeti, Türkiye'de tam karşılığı olmayan ama olumsuz anlamda yılın kelimesi olarak, Überfremdung (Aşırı Yabancılaşma) kelimesini seçtiğinde gerekçesini de şöyle savunmuştu: “İlk bakışta masum gibi görünen bu kelimeyi seçmemizin nedeni, “Aşırı Yabancılaşma” kelimesinin eskiden olduğu gibi yeniden yorumlanarak ırkçı bir anlamda kullanılmasıdır. 1934 yılına kadar “Aşırı Yabancılaşma” kelimesi tamamen ticarî işletmelere ait bir manada (bir işletmedeki yabancı paranın çokluğu) kullanılırken, daha sonraki dönemlerde, Duden Doğru İmla Sözlüğü “Yabancı ırklara mensup kişilerin nüfûz etmesi” ve “Yabancı halkların nüfûz etmesi” yorumlarını (1941) kullanmaya başladı. Bu dilin kullanımı ile, ticarî işletmeler için kullanılan anlam tamamıyla değişmiş ve “Aşırı Yabancılaşma” kelimesi aşırı sağcıların kahvehane sohbetlerinin, yabancı düşmanlığı anlamına gelen parolalarının sıradan sembolü haline gelmiştir.”

³ Bu gerekçeler, aşırı sağın dilini kullanan hükümetin, bu kelimeyi kullanmasındaki endişelerimizin boşuna olmadığını gösteriyor. Zira, özellikle son 11 yıl boyunca Müslümanların zihinlerini dahi okuyarak onları suçlamak için yasal zeminler oluşturma gayretine giren hükümet yetkilileri, aşırı sağ ile aynı dili kullanırken, aşırı sağın kamuoyuna yansıyan yönünün, anayasayı koruma gibi bir göreve gerekçe olmadığına da değiniyor. Çünkü bu yetkililere göre, “Anayasayı koruma görevi bir zihniyet kontrol aracı olmayıp, özgürlükçü demokratik temel düzenimizi korumaya yöneliktir. Buna göre anayasayı koruma dairelerinin görevleri, ilk önce yeteri kadar delil bulunması ile başlar ki bu durumda da, özgürlükçü demokratik temel düzene karşı girişimler olması gerekmektedir. Böyle bir değerlendirmeye, birkaç yazı göz önünde bulundurulduğunda ulaşılabilecek ise de, sadece birkaç yazı var diye böyle bir değerlendirme yapılamaz.”

Hükümet, aşırı sağın anayasayı koruma anlamında takip edilmesine mahal olmadığına dair gerekçelerine şöyle devam ediyor: “Buradan hareketle son yıllarda Almanca internet ortamında bir dizi İslam eleştirisi, hatta İslam düşmanlığı yapan yazılar tesbit edilebilmiştir ki, genel olarak değerlendirilinde bu yazıların

özgürlükçü, demokratik temel düzene karşıtlık sınırına ulaşmadığı görülür. Bu yüzden de bu yazılar, anayasayı koruma dairesince sistematik bir izlemeyi gerektirmemektedir. Ayrıca, bu internet sayfalarının Almanya'da ya da Almanya dışında bir sunucuda olması bir önem arz etmiyor. Elbette ki durumun böyle olması, anayasayı koruma dairelerinin, aşırı eğilimlerin muhtemel gelişmelerini erkenden takip etmeleri için bir sebep olmadığı anlamına da gelmiyor.”

Sol Parti devamla, hükümete şu soruları soruyor: “Politically Incorrect (PI) internet portalının, Müslüman düşmanı, ırkçı ve şiddeti öven ifadelerinin ne kadarı Federal hükümet tarafından biliniyor? a) Federal hükümet, bu tür ifadeleri, kamusal barışı ya da halkların barış içinde yaşamasını tehlikeye sokan ifadeler olarak değerlendiriyor mu? b) Federal hükümet, PI'ın anayasayı kabullediğine ne kadar inanıyor ve aşırı sağ bir eğilim veya özgürlükçü demokratik temel düzene karşı oluşturulmuş bir kurum olduğunu kabulleniyor mu? c) İslam karşıtı parti, dernek ve internet sayfalarının kendileri tarafından İsrail ve Amerikan taraftarları olarak takdim edilmeleri sebebiyle bir aşırı sağ ya da özgürlükçü, demokratik temel düzene karşı oluşturulmuş kurumlar olmadığını nasıl değerlendiriyor?”

Ancak hükümet bütün bu sorulara, adeta internet sayfalarını savunan bir cevap veriyor: “Politically Incorrect” (PI) internet portalında, Müslüman düşmanı ve hatta ırkçı içeriklerin yer aldığı biliniyor. Ancak bu kategorideki yazılar hemen hemen sadece yorumlarda yer alıyor ki, bu tür yorumlarda da istisnalar söz konusudur. PI sayfalarında yer alan yazıların çok önemli bir çoğunluğunda ise hiçbir klasik aşırı sağcı düşünce yer almadığı gibi, bu düşünceler sadece **İslam eleştirisi** alanında yer alıyor. Bu yüzden de “Politically Incorrect” söz konusu olduğunda aşırı sağ eğilimleri (henüz) tesbit edilebilmiş değildir. Diğer sorular için ise 9. soruya verdiğimiz cevaba bakınız.”

Hükümetin, Norveç'te 77 kişiyi öldüren aşırı sağcı Anders Behring Breivik ile ilgili Sol Partiye verdiği cevap bağlamındaki değerlendirmesi de çok ilginç. Zira, Sol Parti'nin, “Federal hükümet, Alman aşırı sağ ve İslam düşmanı çevrelerin, Anders Behring Breivik'in, Oslo saldırılarını ve “2083. A European Declaration of Independence” başlıklı manifestosunu onaylayanlardan: a) Aşırı sağ ve açıkça İslam düşmanlığı yapan partiler ile b) Almanca internet blog ve web sitelerinin tepkileri hususunda ne kadar bilgiye sahip?” şeklindeki sorusuna hükümet şu cevabı veriyor: “Federal hükümetin güvenlik birimlerinin bilgilerine dayanan tahminlerine göre, Anders Behring Breivik, akıl dışı davranan fanatikleşmiş ama nasyonal sosyalist bir inanca dayanmadan hareket eden fanatik, bireysel bir eylemcidir. Zaten Anders Behring Breivik, Manifestosu'nda nasyonal sosyalizmi reddettiği gibi kesin bir şekilde de Yahudi düşmanlığını reddediyor. Burada, Alman aşırı sağ çevrelerinin kimliğini oluşturan ideolojik temellerle zıtlaşan temel çelişkiler söz konusu. Dolayısıyla Anders Behring, Breivik'in Manifestosu'nda dile getirilen zihni temel taşlar, Alman aşırı sağında verimli bir temel bulamamış, hatta tepki dahi bulmamış ve itirazla da karşılaşmıştır. Almanca internet blogları ve web sayfalarındaki tepkiler de genelde bu düşünceleri reddediyor.”

Görüldüğü üzere Federal Almanya Hükümeti, Breivik'i, “akıl dışı davranan fanatikleşmiş ama nasyonal sosyalist bir inanca da-

yanmadan hareket eden fanatik, bireysel bir eylemci,” olarak değerlendirildiği gibi “Breivik'in Manifestosu'nda dile getirilen zihni temel taşlar Alman aşırı sağında verimli bir temel bulamamış, hatta tepki dahi bulmamış ve itirazla da karşılaşmıştır” demek suretiyle de, neredeyse, Alman aşırı sağını savunur bir konuma düşmüş durumdadır.

Nitekim hükümetin bu cevabı üzerine İslam Toplumu Milli Görüş Genel Sekreteri Oğuz Üçüncü, Müslümanların endişelerini dile getirerek şu uyarılarda bulunmuştu:

“Federal Hükümet aslında şimdiki kadar, İslam düşmanı hareketlerin klasik ırkçılık kavramının altında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin hiçbir öneminin olmadığını bilincine varmalıydı. Barış içerisinde, bir arada yaşama yönelik sistematik olarak işlenen hukuk ihlalleri ve bariz ırkçılık vakaları (kültür ırkçılığı) mutlaka cezai takibat gerektirir. Hükümet ve yasama organı, emniyet dairelerinin mücadele imkânlarının yetersiz kaldığı durumlarda, yeni gelişen toplumsal tehditlere karşı etkin tedbirler alabilecek hale getirmelidirler. Yine şimdiki kadar ki mücadele araçları örneğin ırkçılık kavramı gibi yetersiz kalıyorsa, yenileri düşünülmelidir.”⁴

Almanya'da aşırı sağcı terör eylemlerinin faillerinin ortaya çıkması, herhalde hükümetin ve tüm siyaset kurumunun aşırı sağa karşı daha duyarlı olması gerektiğini bir kez daha ortaya koyuyor. Nihayet, gelişmeleri Almanya için utanç verici gelişmeler olarak değerlendiren Federal Başbakan Merkel, Hıristiyan Demokrat Birliği'nin (CDU) Leipzig'deki genel kurulunda, aşırı sağ terörün Almanya için utanç verici olduğunu söylemek zorunda kalmıştı:

“...Tam da bu günlerde, aşırı sağ cemahtan kaynaklanan korkunç şiddet eylemlerinin olduğunu var saymak zorundayız. Aşırı sağın bu terör eylemleri Almanya için utanç verici bir rezalettir. Ama her şeyin açığa çıkması ve adaletin yerini bulması için de elimizden geleni yapacağız...”⁵

Evet “aşırı yabancılaşma” korkusu hepimizi korkutuyor. Hükümetin de gelişmelerden utandığı ortada. Şimdi asıl görev yine devlete ve hükümete düşüyor: Bu görev, Müslümanların korkularını ortadan kaldırmak ve aşırı sağ tehlikeyi yeniden değerlendirmek görevi. ■

¹ http://dokumente.linksfraktion.de/drucksachen/23417_1706823.pdf

² <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/17/069/1706910.pdf>

³ <http://www.unwortdesjahres.net/index.php?id=29>

⁴ <http://www.igmg.de/tr/haberler/yazi/2011/09/19/artik-cifte-standard-son-veriler-islam-duesmanligi-ciddiye-alinmali.html>

⁵ <http://www.leipzig2011.cdu.de/images/stories/docs/111114-rede-merkel.pdf>

Neonazi Cinayetleri ve Türkiye’de Toplumsal Duyarlılık

Dr. Muhittin Demiray • mdemiray60@hotmail.com

29 Mayıs 1993 tarihinde, Solingen’de Türklerin oturduğu bir apartmanın yakılmasından sonra ve 5 Türk’ün yaşamını yitirmesinden bu yana Almanya’daki Nazi saldırıları Türkiye’nin üzerinde hassasiyetle durduğu konularından biri oldu. Avrupa’da yabancı düşmanlığı ve ırkçılığın, sadece “öteki” olduğu için birilerinin hayatına kastedilmesi gibi, Batı için olmaz denilen anlayışın, aslında Avrupa’nın medeniyet tasavvuru ve Avrupa ruhunun derinliklerinin bir parçası olduğu da yadsınamaz bir gerçek olarak nitelendirmek yanlış olmasa gerek.

“Dönerci cinayetleri” olarak bilinen ve 2000 ile 2006 yılları arasında Almanya’da değişik tarih ve mekanlarda öldürülen 8 Türk’ün, bir Yunanlı’nın ve bir Alman polisinin Neonazi bir grubun ırkçı cinayetleri olduğunun ortaya çıkması Alman kamuoyunda şok etkisi yaratırken, gelişmeler Türkiye’de de kaygı ile takip edildi. Avrupa’daki olaylara Türkiye perspektifinden bakıldığında medyadan kamuoyuna yansıyan ilk algı, Türkiye’deki iç politika hesaplaşmanın bu defa Almanya’daki Neonazi cinayetleri üzerinden yürütülmesi oldu.

Yeni Şafak Gazetesi’nin dış politika yazarı İbrahim Karagül konu ile ilgili 15 Kasım 2011 tarihli bir yazısında “nedense konu Almanya olunca Türkiye’de herkes, özellikle de entellektüel camiyayı ve sivil toplum örgütlerini bir sessizlik kaplıyor” ifadesiyle medyadaki Alman lobisine gönderme yaptı. Karagül, bu cinayetleri, daha önce Türklerin otur-

dukları evlerin kundaklandığı ve faillerinin bulunamadığı yangınlarla birlikte ele alarak, bunları düzenleyenleri Alman Ergenekon’u olarak nitelendirmekteydi.

Eser Karakaş ise Star Gazetesi’ndeki yazısında, Hürriyet’in manşetindeki (15 Kasım 2011) Merkel’in “Neonaziler Almanya’nın UTANCI’dır” ifadesinden hareketle, Türkiye’nin çoğu Kürt milletvekili, işadamı ve yazarın da faili meçhul cinayetlere kurban gittiğini ve 90’lı yıllardan bu tarafa hiçbir resmi makamın “faili meçhul cinayetler Türkiye’nin UTANCI’dır” diyemediğini belirterek vurucu ifadelerini şu şekilde noktaladı: “Anlaşılan UTANÇ verici ırkçı-siyasi cinayetler Almanya’da olursa Almanya’nın milli UTANCI, bizde olursa “sessizlik” olur, (Star 18 Kasım 2011). Ve bu değerlendirmesi ile olaya farklı bir yaklaşım getirmekteydi.

Türkiye görsel medyasında Almanya’daki cinayetler geniş yer bulmasa da konu ile ilgili yazılı medyada oldukça yoğun haber ve değerlendirmeler yapıldı. Nitekim cinayetlerle ilgili olarak arama motoru Google’da 958 bin haber geçmektedir. Fakat Almanya’daki Neo-

İbrahim Karagül

nazi saldırıları daha çok yurt dışında akrabaları olanları ilgilendirmekte, toplumun diğer kesimleri bu konuya fazla ilgi duymamaktadır. Bunun temel bir nedeni son zamanlarda dış politika ile, ve ya sınırların dışında yaşanan olaylarla ilgili tepki gösterilmesi işinin hükümete, daha doğrusu Başbakan Erdoğan'a ihale edilmiş olmasıdır. Çünkü Başbakan'ın Davos'taki One Minute çıkışından sonraki süreçte, Erdoğan'ın Almanya'yı da içine alacak şekilde, değişik ülkelerin resmi veya gayri resmi örgütlerinin dış politik tutumları ile ilgili alışılmadık değerlendirmeleri (örneğin İsrail'e karşı sert söylemler veya Almanya'nın asimilasyon politikasına karşı tutumu veya Alman Vakıfların Türkiye'deki faaliyetlerine ilişkin ithamlar vb.) Türkiye'de kamuoyunun dış politika ya yönelik tepkilerini de dengelemektedir. Başka bir ifade ile dış politikada bir sorun karşısında herkes üzerine düşen gerekli tepkiyi vermek yerine, kamuoyu bu "görevi" Başbakan'a ihale etmeye başlamış ve "Başbakan bu konuda gerekeni söylemiştir veya söyleyecektir" anlayışının yerleşmesine zemin hazırlanmıştır. Bu algılama biçimi de dış politikaya yönelik toplumsal tepkinin azalmasına, toplumun duyarsızlaşmasına neden olmaktadır.

İkinci bir neden ise, Türkiye'nin iç politikasında yaşanan toplumsal değişim ve dönüşüm sürecinin getirdiği hesaplaşma ile yakından alakalıdır. Türkiye'nin de kültürel ve etnik olarak bir "Mozaik" olduğunun devletin resmi söylemine girmesi ve toplumun geniş kesimlerinde de bu olgunun farkına varılmaya başlanması, iç politikanın toplumsal katmanlarında sessiz fakat derinden bir muhakemeyi de beraberinde getirdi. Hükümet, medya, Kemalist elitler ve toplum, Cumhuriyet'in resmi tarihi ile kısıyından köşesinden yüzleşmeye başlamıştır. Örneğin Dersim bu konuda bir başlangıçtır ve kuşkusuz diğerleri de arkasından gelecektir. Fakat bu tür yüzleşme PKK terörü ile Kürtlerin siyasi ve kültürel taleplerinin birbirine karıştırılması nedeniyle farklı mecralara aktarılmakta, tam da bu noktada belirli bir kesimce; "oh olsun, iyi yapmışlar" mantığı ile olaylara yaklaşmaktadır ve bildik "modernleşmek için gerekiyordu, ülke elden giderdi, bölünürdük" gerekçelerine sığınmaktadır. Van depremi nedeniyle sosyal medyada çıkan "hak ettiler" türü akıldan ve izandan yoksun yorumları da unutmamak gerekir. Bundan dolayıdır ki, Almanya'da cinayetlerin Neonaziler tarafından işlendiğinin öğrenilmesinden sonra, Türkiye kamuoyunu oluşturmada etkin olan medyanın birincil önceliği olması gereken Almanya'da yaşayan göçmenlerin güvenliklerinin

Eser Karakaş

sağlanması konusunda Alman hükümetinin ve kamuoyunun dikkatini olaylara çekmekten çok, Almanya ve Türkiye hakkında komplo teorileri üretmelerine şaşkınlık gerekir.

Türkiye derinden bir dönüşümün sancısını çekmekte ve bu sancıyı toplumsal katmanlar farklı bir şekilde yaşamaktadır, dolayısıyla tepkileri de farklı şekilde olmaktadır. Türkiye'de genel olarak kanıksadığımız bir alışkanlık vardır: Söz konusu Yunanistan'da, Bulgaristan'da veya Irak'taki Türkmenler gibi Türkiye dışında yaşayan Türkler ise onlara yönelik siyasi veya kültürel baskılar lanetlenmekte ve talepleri de haklı olarak Türkiye kamuoyu tarafından da desteklenmektedir. Türkiye toplumu uzun yıllar resmi ideolojinin propagandası doğrultusunda Türkiye'de etnik veya dini-mezhebi farklılıkları yok saymış veya görmezden gelmiştir. Bu tür grupların zaman içerisinde kimlikli olarak ulus devlet içerisinde asimile olacağı ve resmi ideoloji doğrultusunda homojen bir toplum anlayışının benimseneceği yanılgısına düşülmüştür. Türkiye sınırları dışında öteki olarak algılanan soydaşların kültürel ve siyasi taleplerine karşı yapılan olumsuz muamele ise kamuoyunda yüksek perdeden eleştirilirken, Türkiye'de farklı toplumsal gruplardan gelmeye başlayan farklı söylemlere karşı aynı hassasiyet gösterilmemektedir.

Dolayısıyla Türkiye'deki insanların, yurtdışında yaşayan soydaşlarına karşı işlenen suçlara bakışı, bu bakışın olumlu ve olumsuz tarafları ancak yukarıda zikretmeye çalıştığımız bu noktalar göz önünde bulundurularak değerlendirilebilir. Türkiye içinde daha soğukkanlı ve akli selim ile olaylara yaklaşabiliyor olmak, yurtdışındaki (ve Almanya'daki) vatandaşlarımızın sorunlarına da gerekli hassasiyet ve doğrulukta bakabiliyor olmanın da yolunu açacaktır. ■

Milliyetçiliğin Rahmindeki İrkçılığı Anlamak

Bedrettin Kesgin • bedrettink@gmail.com

Günümüz dünyasının en temel sorunlarından olan ve gittikçe, başta yabancılar olmak üzere toplumun diğer kesimleri için de gerçek bir tehdit oluşturacak temel sorun olarak ırkçılık gözükmektedir. Almanya’da daha belirgin olarak karşımıza çıkan ya da dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleşmesi muhtemel olan yabancı düşmanlığı ve ırkçılıkla gündeme gelen ve yakın zamanda da gündemden düşmesi beklenmeyen bu sorun özüne inilmeyi ve gerçekçi bir değerlendirilmede bulunmayı hak etmekte ve temel bir sorun alanı olarak önleyici/koruyucu tedbirlerin alınması açısından önemini korumaktadır. Bunun için kısaca ırkçılık ve ondan beslenen milliyetçilik üzerinde durmakta fayda var.

Küreselleşme ile birlikte yeniden milliyetçiliğe dönük vurgu artış göstermektedir. Yakın zamana kadar özellikle gelişmekte olan ülkelerde yoğun olarak gözüken milliyetçilik ve onun yansımalarının yol açtığı çatışmalar, gelişmiş Batı ülkelerinde de kendini birçok sorunun temelinde açıkça ortaya koyarak, toplumsal kesimlerin ve ideolojik yapıların kendilerini tanımlamada kullandıkları temel kavramların başında milliyetçiliğin geldiğini göstermektedir. Bu kadar yaygın ve tarihsel olarak karşımıza çıkan milliyetçilik aynı şekilde yaşanan kavram kargaşalarının başında da kendini göstermektedir. Bunun en güzel göstergesi, birçok milliyetçilik türünün üretilmiş olmasıdır. Modern ulus devletlerin kurucu ideolojisinin temel kavramlarından birisi olan milliyetçiliği, her kesimin farklı tanımlaması ve anlamlandırılmasına rağmen bu kavram belli çerçeveye sahip olan bir kavram olarak evrensel ve belli başlı standartlara sahiptir. Bunların başında milliyetçiliğin kendini merkeze alması ve öteki ile karşılaştırırken enaniyet ve kibirlilik göstermesi gelmektedir ki, bu milliyetçiliğin her zaman ötekine ihtiyaç duyurak toplumsal yapıyı parçaladığını ve en küçük parçalara ayırarak “atomize” ettiğini gösterir.¹

Marksistler ve liberaller modernleşme sürecinin gelişmesi ve yaygınlaşması ile milliyetçiliğin tarihe gömüleceğini iddia etmişlerdi. Oysa yaşadığımız ve geldiğimiz sürece baktığımızda küreselleşme ile birlikte etno milliyetçilik ve yükselen sağcılık, günümüzün yükselen “değeri” gibi durmaktadır. Toplumların gittikçe kozmopolitleşmesi de tek başına milliyetçiliğin ortadan kalkmasına ve zayıflamasına neden olmamış ve olamayacağı da görülmüştür (Smith; 2004, 269).

Milliyetçilik her zaman ötekine ihtiyaç duyduğu için bu durum makro anlamda ırk ve ulus ayrımında, mikro ayrımlarda bölge, semt/mahalle ve akraba ayrımına kadar “ayrımı”nı götürür. Çünkü milliyetçiliğin özünde farklılık vurgusu ve duygusu vardır. En kaba tabiriyle benden olan ve olmayan şeklinde bir ayrıma gider. Ali Mazrui, Fransa’da bir Arabin ne denli iyi Fransızca konuşursa konuşsun tam anlamıyla Fransız vatandaşı olarak kabul görmeyeceğini, Almanya’da ise, Araplar’ın Almanca konuşmaya dahi layık görülmediğini ifade ederek bu süreci gayet güzel betimler (Aktaran; Yıldız; 2001, 11). Milliyetçilik devasa bir mühendislik projesinin adıdır. Milliyetçi insan, aykırılık ve farklılık duygusunu ve sürecini diğer tüm insanlarla farklılığını ortaya koyana kadar devam ettirir. Küreselleşme sürecinde yapay olarak üretilmiş ve tasarlanmış milliyetçilikler de yeniden ve mikro anlamıyla yenilenerek gün yüzüne çıkmaktadır.

Milliyetçilik ve ırkçılık birbirlerinden farklı kavramlar olsa da zaman zaman birbirlerini beslemekte, bundan dolayı milliyetçiliğin ırkçılığa dönüşmeyeceğini kimse garanti edememektedir. Yine milliyetçiliğin ırkçılığa yumuşak geçiş sağlamada temel bir misyona sahip olduğu da açıktır. Bunlara rağmen ulus devletin en temel kavramlarından olan yapay milliyetçiliği sorgulamak kimsenin aklına dahi gelmez. Bunda biraz da siyasilere milliyetçilik üzerinden popülerlik kazanmalarının ve demokrasinin bir tür oy avcılığa dönüştürülmesinin de etkisi vardır.

Sorun şu anda Almanya’da ya da Batı ülkelerinde yabancı düşmanlığı olarak tezahür etmiş gibi görünse de, ırkçılığın ne zaman nerede ve kime karşı tezahür edeceği kestirilemez. Geline durum sadece göçmenleri değil, tüm toplumsal kesimleri, hatta bu “dava” peşinden koşanları da yıkma ve yok etmeye götüren bir süreci ifade etmektedir. Hitlerin peşinde giden insanları nereye sürüklediği bu yüzden gözden kaçmamalıdır.

Yine, ırkçılığı besleyen temel unsur sadece belli kişi ya da gruplarla sınırlı olsaydı soruna çözüm çok kolay olabilirdi. Oysa kazın ayağı hiç de görüldüğü gibi olmayıp, siyasilerden bürokratlara, istihbaratçılardan derin güçlere kadar birçok kişi, kurum ve organizasyon ırkçılığı teşvik etmeye yönelik bir eğilimi içinde barındırmaktadır. Son dönemlerde Almanya’daki ırkçı saldırılarda göstermiştir ki, “derin unsurlar” da bu ırkçı saldırılarla ilişki içerisinde. İrkçılık sorunu dipsiz kuyu gibi, eşelendikçe yeni, karmaşık ve çapraz ilişkiler gün yüzüne çıkmaktadır. Bu ne “aman

canım ırkçılar işte, normaldir” denilecek kadar basit bir sorun, ne de kendimizi soyutlayacağımız kadar “sorumsuz” bir alanı ifade ediyor. Eğer ortada insanlığın baş belası bir sorun olarak ırkçılık sorunu ve onu besleyen milliyetçilik önümüzde duruyorsa, herkes bireysel ve toplumsal olarak bu sorunun ne kadar uzağında veya yakınında ya da sorunun çözümüne ne kadar katkı sağlayabileceğinin hesabını yapmalıdır. Sorunun kökenine inildiğinde, yakıcı bir unsur olarak birçok insanın kendini bu sorun karşısında temize çıkaramadığı gerçeği, basit bir kişisel diyalogda dahi karşımıza çıkmaktadır. Milliyetçiliği benimsemiş insan için sadece kendinin yaptığı milliyetçilik özünde doğru ve kendisi için “hak”tır, enaniyet ve kibri ile doğuştan elinde olan ve kendinin dahil olmayan milliyeti, ulusu, ailesi ve ya kabilesi ile gurur duymasına rağmen, diğerinin bu değerleri öne çıkarmasını ve ayrımcılık yapmasını hazmedemez. Kısaca diğerlerinin milliyetçilik yapmaya “hak”kı yoktur veya onların yaptığı milliyetçilik kötüdür. Yine milliyetçiler kendi yaptıkları milliyetçiliğin ve ırkçılığın farkında olmayarak diğerini ırkçılık yapmakla suçlamaktadır. Gizli ya da açık milliyetçi duygu birçok durumda insanın benliğinde kendine yer bulmaktadır. Bu bağlamda bazı Alman Neo-Nazilerin yaptıkları karşısında muhasebe yapma gereği duymaz, köklerine inip açığa çıkartarak gerçekle yüzleşmek istemez.

Neonazilerin kullandıkları fikir, jargon ve eylem, azımsanmayacak kadar birey ve toplumun adeta DNA’larında gizlidir. Bunu ulus devletler, kitle iletişim araçları, okulları, futbol müsabakaları ve siyasi gündemleri ile sürekli canlı tutmaktadır. Anlamsız bir şekilde bir yandan milliyetçilik körüklenirken, diğer yandan gülünç bir şekilde milliyetçiliğin yol açtığı ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile bu sorunlardan kaynaklı şiddet nefretle kınanmaktadır. Oysa bu sonuca giden yolda birçok insanının özellikle siyasilerin önemli katkıları mevcuttur. Son günlerde başta Almanya’da yaşayan Türklerin ve göçmenlerin korkulu rüyası haline gelen ırkçı saldırılar dünyanın yaşadığımız ve yaşayacağımız en tehlikeli ve korkunç sorunu olarak gündeme gelecektir. Bu durum yine özellikle kriz dönemlerinde daha da

artacaktır. Anti Müslüman, anti göçmen, ırkçı ve milliyetçi bu saldırılar ekonomik krizler ve bunun yol açtığı siyasi krizlerle daha da derinleşecektir. Özellikle ekonomik krizin yol açtığı işsizlik de bu göçmenlere fatura edilmektedir.

İnsanlığın baş belası olan bu soruna karşı tüm ulus devletin sınırlandırıcı, dışlayıcı, etnosentrist olan ve egoizmi teşvik eden anlayışı terk edilmelidir. Kapsayıcı, insan temelinde olaylara yaklaşan, insanlık ortak paydasını ön plana çıkartan, paylaşım ve kardeşliğe vurgu yapacak anlayışlara dönük vurgunun arttırılması gerekmektedir. Yine özellikle hakim ulustan olmayan birey ve toplumların olumlu örneklerinin öne çıkarılması ve yaygınlaştırılması da ırkçılığın panzehiridir. Eğitim sisteminden, medyasına, kanaat önderlerinden sivil topluma kadar birçok enstrüman bu amaçla kullanılmalıdır. İrkçılığa karşı tek bir ulusun mücadelesi başarıyı çok fazla olumlu etkilemez. Dolayısıyla küresel olan bu sorunun yine ancak küresel önlemlerle çözümü mümkün olabilir. Tüm bahsedilen bu olumlu ve zorunlu önlemler alınmazsa kaybeden insanlık olacaktır. Yine Kuran-ı Kerim’in evrensel mesajının bilinip yayılması milliyetçiliği ve ona bağlı ırkçılığı frenleyebilir; “Ey insanlar, gerçekten biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi halklar ve kabileler kıldık. Şüphesiz, Allah katında sizin en üstün olanınız (ırk ya da kabile kavim değil) takvaca en üstün olanınızdır. Şüphesiz Allah, bilendir, haberdar olandır.” (Hucurat Sûresi, [49:13]) ■

¹ Büyük şair ve düşünür Muhammet İkbal bu durumu şu dizeleri ile ne güzel ifade etmiştir.

“Kim ki ırkçılık yaparsa yok olur, Türk ya da Arap fark etmez, çerçöp olur, Müslüman, ırkını din kardeşliğinden üstün tutarsa bu dünyadan toz toprak gibi uçar yok olur.” Muhammet İkbal; Alem-i İslam.

Daha fazla kaynak için:

SMİTH, Anthony D., **Milli kimlik**, (Çev; Bahadır Sina Şener) İletişim Yayınları, 2004, İstanbul.

GELLNER, Ernest, **Uluslar ve Ulusçuluk**, (Çev; Büşra Ersanlı vd.), İnan Yayınları, 1992, İstanbul.

ERSANLI, Büşra, **İktidar ve Tarih**, İletişim, 2003, İstanbul.

YILDIZ, Ahmet, **Ne Mutlu Türküm Diyebilene** Türk Ulusal Kimliğinin Etno-Seküler Sınırları, İletişim, 2001, İstanbul.

Aidiyet Şansı Yok mu?

Georg Eckert Enstitüsü'nün Avrupa Ülkelerinde Okutulan Ders Kitaplarının Analizine Dair

Ali Mete • amete@igmg.de

Bilgi akışının hızlandığı çağımızda istenilen her bilgiye artık kolayca erişilebildiği yaygınlık kazanmış bir kanaat. Çok kısa bir süre içerisinde Endonezyalıların en sevdiği yemek, yahut Somali’de bir çiftlik sahibinin yaşadığı hayat hakkında bilgi edinebiliriz gibi geliyor. Yirmi otuz yıl öncesinde bu imkân dahilinde olmayan bir durumdu. Bir konu ile alakalı birkaç satırı barındıran bir eseri bulmak için civardaki en büyük kitapçıya gitme zorunluluğu bulunuyordu. Bilgi çağında yaşadığımız gözönüne alındığında insanların kendi kendilerine fikir sahibi olmaları beklenebilir bir şeydir. Bu şartlar altında önyargıların çok fazla yayılma şansı olmaması gerekiyordu ama işler beklediğimizden farklı gelişti.

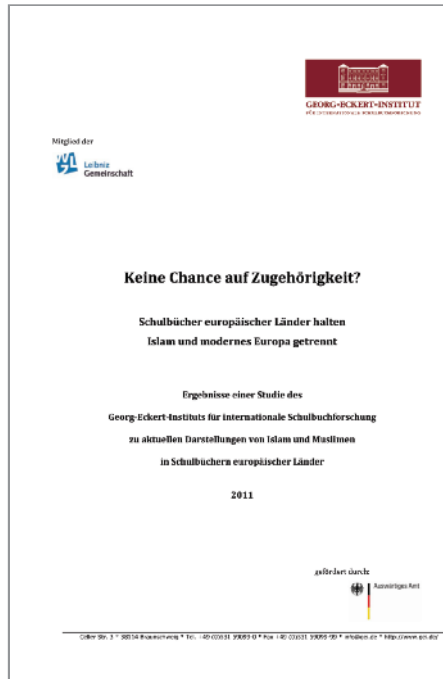
Hakikatte ise öteden beri sahip olunan önyargıların bütün bu gelişmelere rağmen – İslâm ile ilgili konularda olduğu gibi- bugün dahi sorgulanmadığına şahit oluyoruz. Georg Eckert Enstitüsü’nün AB genelinde 24 okul kitabı üzerinde gerçekleştirdiği (“Aidiyet şansı yok mu?”/ “Keine Chance auf Zugehörigkeit?”) başlıklı ders kitabı analizi de bu gerçeği gözler önüne seriyor. Araştırma, daha önce yapılan ve ders kitaplarında İslâm ve Müslümanlarla alakalı kutuplaştırıcı anlatımları tespit eden analizle-

ri de doğruluyor. Her ülkede İslâm ile alakalı farklı anlatımlar bulunuyor, bununla beraber konunun genellemececi bir biçimde takdim edilmesi ise bu anlatımlarda belirleyici unsur olarak ön plana çıkıyor. (s. 6)

Söz konusu olan yaygın toplumsal kanaatleri tespit etme açısından ders kitapları araştırmaları ayrı bir önemiyet kazanıyor. Zira bir bilgi aracı olarak ders kitaplarının “tüm nesillere güncel propagandanın etkisi altında kalmadan dünyaya dair bilgi aktarmak” (s. 4) gibi bir işlevi var. Buna göre okul sadece – entegrasyon politikası tartışmalarında sıklıkla vurgulandığı gibi – entegrasyonun gerçekleştiği değil, aynı zamanda ders kitapları üzerinden klişelerin oluşturulup kuvvetlendirilebildiği bir yer olduğu da söylenebilir.

Bu açıdan bakıldığında araştırmada ulaşılan sonuçlar hiç iç açıcı görünmüyor. Araştırmanın tespitlerine göre Avrupa ülkelerindeki ders kitaplarında, İslâm’ın basitleştirilmiş anlatımında ısrar ediliyor, modern ve heterojen Avrupa’ya karşıt olarak homojen bir İslâm anlayışı inşa edilmeye çalışılıyor. İslâm modernlik öncesi bir din Müslümanlar da Avrupa’ya ait olmayan bir unsur olarak aktarılıyor. Araştırmada yer alan ders kitaplarının çoğunluğunun, bu tavırla Müslüman öğrencilerin yaşadıkları ülke ile özdeşleşmelerine ve katılımlarına katkı sağlamadığı da apaçıktır.

Bu analiz, Almanya için geçerli olan sonuçları, Avrupa’nın diğer ülkelerinde tespit etmesi açısından da aydınlatıcı bir niteliğe sahip. Buna göre İslâm’ı çağın dışında görme, homojen olarak kabul etme ve öz belirleme üç temel ortak karakteristik olarak öne çıkıyor. Çağdışı gösterme özellikle güncel

fenomenler üzerinden İslâm'ın ilk yılları değerlendirilirken ortaya çıkıyor. Mesela İspanya'daki bir ders kitabında şu ifadele- re yer veriliyor: "İslâm di- ni otoriter ve ataerkil yapı- sı ile çobanların ve çiftçile- rin medeniyetine uygunluk arz ediyordu. Ancak teknik açıdan gelişmiş batı mede- niyetinin yapısına uygunluk sağlamada problemleri var- mış gibi görünüyor." (s. 10) Bunun dışında muhtelif Hristiyan grupları arasın- da ayırım yapılırken İslâm tek bir öbekten ibaretmiş gibi anlatılıyor. Bu homo- jenlik sadece olumsuz bir değerlendirme olarak gö- rülmemelidir elbette. Me- sela Ortaçağ'daki İslâm'dan bahsedilirken ho- mojen, ancak kültürel açıdan üstün olarak anlatılmış, yi- ne de İslâm'ın ilk yıllarındaki – sözde – geri kalmışlık ile Ortaçağ'daki ilerleme arasında bir bağ kurulamamış. Araş- tırmada ayrıca günümüzde İslâm ve Müslümanlar arasında bağ kurabilecek olan fenomenleri bir çatı altında toplana- bilmesi meselesinin de bir tartışma konusu olduğu be- lirtilmiş. (s. 13) Yine, güncel gelişmelerle alakalı bir ay- rım yapıldığı tespitine yer verilmiş, lakin bunların yay- gınlaşmamış olduğu ve Hristiyanlık için gayet doğal ka- bul edilecek bazı şeylerin söylenmesi gerekli iken söy- lenmediği belirtilmiş. (s. 18) Ayrıca bu şekildeki ders ki- taplarının islamofobi etkisindeki populizme karşı bir ça- re üretmediği tespiti de gayet tutarlı. (s. 21)

Bu türden yaklaşımlarla sadece İslâm ve Müslüman- lar Avrupa toplumundan dışlanmakla kalmayıp, aynı zamanda tarihi ve güncel gerçekliklerle örtüşmeyen bir Avrupa inşa edilmeye çalışılıyor ve konu edilen ders ki- taplarının en temel unsurunun Avrupamerkezcilik olduğunun altı çiziliyor. (s. 20)

Araştırma sonucunda yer verilen "diğer kültürlerin mo- dern Avrupa'ya katkılarının, Avrupa tarihinin anlatımına entegre edilmesi" (s. 23) gibi bazı tavsiyeler ise akıllarda so- ru işareti bırakıyor. Burada aslında Avrupamerkezci an- layış muhafaza edilmiş oluyor. Böyle bir talep daha verimli sonuçlara götürüyor şüphesiz. Ancak burda kültürler karşı karşıya getirilerek bir kültürün ('diğer kültürler') Av- rupa kültürüne – sadece – katkıda bulunduğu savunulmuyor mu? Ayrıca seküler seslerin duyulmasının ve sekülerliğin

kendisinin neden acilen gerekli olduğu vurgusu da pek an- laşılır değil. (s. 24) 'İslamismus' sömürgecilik karşıtı di- reniş hareketleri, 'siyasal İslâm' ve nihayet 'kimlik politi- kası sürdüren İslâmî' ve terör şeklinde evrelere ayrılma- sının ise bilhassa sorgulanması gerekiyor. (s. 24) Bu tarz kavramlar Müslümanların kendilerini tanımlarken kullandıkları kavramlar olmamakla birlikte Müslümanların dindarlığı ile şiddet arasında doğrudan ve hatta bazen nedensel bağ- lar kurabilmek için kullanılıyor. Yani 'İslamismus'tan bahsedilirken aslında İslâm kastediliyor. Sömürgecilik kar- şıtı direnişin neden İslâmcılığın bir şekli olarak değerlendirildiği ve kimlik politikası İslâmî denilirken ne kastedildiği de muğ- lakta bırakıldı. (s. 24)

Georg Eckert Enstitüsü'nün ders kitabı analizi İslâm ve Müslümanlar hakkındaki tahayyüllerin köklerinin ne kadar derinde olduğunu ve imaj ile kavramların etkile- rinin nereye kadar uzandığını bir kez daha göstermiştir. İslâm hakkında hiç bir şey bilmeyen ve Müslümanlarla bir teması bulunmayan kişilerin ya da çok az bilgisi olan- ların bu nedenden dolayı çok sayıda önyargılara sahip ol- ması bu şartlar altında anlaşılır kabul edilebilir belki. Tarihsel kökeni olan imajların Müslümanların Avrupa'da en azından (!) on yıllarca geçmişine rağmen ders kitaplarında yer bulabiliyor olması ve durumun değişmemiş olması birçok soruyu akıllara getiriyor. Müslüman olsun yahut olmasın ders kitabı analizi sayesinde toplumun bir kez daha gözlerinin önüne serilen sorular. ■

Tercüme: Hüsnü Yavuz Aytekin

“Medeniyetlerin Ben İdraki”¹

Ahmet Davutoğlu'nun makalesi üzerine

Yusuf Ziya Altıntaş • yza301@hotmail.com

Kısa bir zaman önce Almanya'ya uzun bir ziyaret için gelen Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Almanya'da hem siyasilere hem topluma verdiği mesajların daha iyi anlaşılması için, 1997 yılında henüz yalnızca bir akademisyenken Divan Dergisi'nde yayınlanan makalesini hatırlamaya ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz. Davutoğlu, “Medeniyetlerin Ben İdraki”¹ başlıklı bu makalesinde öncelikle Modernizm ve Medeniyet kavramlarına değinerek aralarındaki ilişkiyi sorgular. Ardından medeniyetlerin ben-idraki meselesine girerek, farklı medeniyet ben-idraklerinin mukayeseli tahlillerini yaptıktan sonra Batı ve İslam medeniyetlerinin ben-idraklerini iki ayrı başlık altında geniş ve detaylı bir şekilde inceler.

1930'lu yıllarda yazdığı “A Study of History” adlı eserine atıfla, Arnold Toynbee'nin insanlık tarihinde tesir etmiş yirmi altı medeniyetten bahsettiğini belirten Davutoğlu, bunlardan Mısır, And, Çin, Minoa, Sümer, Maya, Hint, Hitit, Suriye, Helen, Babil, Meksika, Arap, Yukatan, Sparta ve Osmanlı medeniyetlerini kapsayan on altısının tarihin derinliklerine gömülmüş, geriye kalan ve varlığını idame ettirmeye çalışan Hıristiyan Yakınoğu, İslam, Hıristiyan Rus, Hindu, Uzakdoğu Çin, Japon, Polinezya, Eskimo ve Göçebe medeniyetlerinin ise Batı medeniyeti tarafından imha ve asimile edilme tehdidi altında olduğunu aktarır. Bu tespitin o dönemin sömürgeci sistemi ve bu sistemi hukukileştiren felsefi ve zihni altyapı ile bütünleştiğini belirten Davutoğlu, bunun İkinci Dünya Savaşı sonrasında modernleşme teorilerinde de kendisini gösterdiğini ifade eder. Buna göre, o dönemde birçok düşünür ve siyasetçi Batı medeniyetinin düşünce yapısı ve hayat tarzının, siyasi, iktisadi ve sosyal kurumları-

nın zamanla yerel çevrelere aktarılacağını ve bu kültür çevrelerinin kendi kendilerini üretebilme güçlerini kaybedeceklerini düşünüyorlardı. Bu anlayış gereğince, modernleşme hem kaçınılmaz bir gereklilik hem de bir medeniyet transferiydi. Ancak kurumsal ve formel nitelikli modernleşme çabalarının yaygınlaşmasına, Batılı hayat tarzının tüketim kalıplarının evrenselleşmesine rağmen, başta İslam medeniyeti olmak üzere yerel medeniyetlerde yüzyılın sonlarına doğru bir canlanma görüldü. Böylece öldüğü kabul edilen bir medeniyetin tarihi kaynaklarına yönelen oryantalist çalışmalar, yerini yaşayan ve dinamik bir stratejik kuşağın kültürel uyanışını temsil eden İslam'ın siyasi veçhesini incelemeye bıraktı. Bu incelemeler, Sovyetlerin çöküşü ile birlikte ivme kazanan İslam tehdidi kavramsallaştırması ile birlikte daha politik muhtevalı, daha dışlayıcı bir üsluba yöneldiler. Bu uyanışın aslında kapsamlı bir medeniyet hesaplaşmasının ve dönüşümünün ürünü olduğu, ancak ve ancak çift kutuplu uluslararası sistemin parametrelerinin çözüldüğü doksanlı yıllarda anlaşılabilirdi. Ancak bu defa da, başta İslam medeniyeti olmak üzere Batı-dışı medeniyet havzalarını yeniden canlanmaya sevk eden iç dinamikler ve zihniyet dönüşümü üzerinde düşünmektense, stratejik hesaplara dayalı kısır bir medeniyetler çatışması tezi ortaya atıldı.

Davutoğlu devamlı şunları belirtir; yirminci yüzyılın ortalarına doğru Batı-dışı otantik medeniyetlerin modernizmin kısılcığında, Batı medeniyetinin tahakkümü altında oldukları ve yüzyılın sonlarına doğru bunlar arasında

bir canlanma yaşandığı kabul edilirse, bu noktada sorulması gereken temel soru, söz konusu medeniyetlerin direncini sağlayan temel unsurun ne olduğudur. Batı medeniyetinin temel normlarının, kurumlarının, ekonomi ve politik yapı unsurlarının uluslararası sistemik güçlerinin destek ve denetiminde evrenselleşmesine rağmen Batı-dışı medeniyet havzalarını harekete geçiren muharrik gücün ne olduğu anlaşılabilirse medeniyetlerin temel ve vazgeçilmez unsuru tanımlanabilir, medeniyetleri fark-

lılaştıran özelliklerin anlaşılması da mümkün olabilir. Davutoğlu, bu düşüncelerle makalesinin ana tezinin medeniyetlerin kurulmasını da, yükselmesini de, diğer medeniyetlerin tahakkümlerine karşı direnebilmesini de sağlayan temel unsurun bir medeniyet prototipinin tebarüz etmesini sağlayan *ben-idraki* olduğunu belirtmektedir.

Yine Davutoğlu'na göre *ben-idraki* herhangi bir *kimlik* meselesi değildir. Bu iki kavram iki farklı bilinç düzeyini yansıtır. *Kimlik* sosyal, iktisadi ve siyasi otorite tarafından tanımlanabilen ve verilebilen bir nitelik taşıırken, özneyi esas alan *ben-idrakinin* herhangi başka bir otorite tarafından tanımlanabilmesi de, tasfiye edilmesi de söz konusu değildir. Makalede bununla ilgili örnek olarak, Yugoslavya devletinin Sırp, Boşnak, Arnavut ve Sloven vatandaşlarına ortak bir kimlik tayin etmesi, ancak bu toplulukların zamanla kendi medeniyet aidiyetlerine dayanan ben-idraklerinin muharrik güç olarak devreye girmesiyle yaşanan çatışmalar gösterilmiştir. Bununla birlikte ortak medeniyet geçmişleri ve birbirine yakın ben-idrakleri bulunan Hırvat ve Sloven ya da Boşnak ve Arnavut toplulukları arasında çatışmalar görülmezken, ben-idrakleri birbirine uzak Sırp-Boşnak, Hırvat-Boşnak, Sırp-Arnavut gibi çatışmaların yaşandığına dikkat çekilmiştir. Buradan yola çıkılarak ise, her ben idraki tabii bir kimlik haline dönüşebilirken, her kimliğin bir ben-idraki bilincine ulaşamadığı vurgulanmaktadır.

Bir kimliğin ben-idrakine dönüşmesi, psikolojik ve zihni dönüşümün de tam bir bütünlük içinde gerçekleşmesini ve iç bilinçten kaynaklanan ve şahsiyetle bütünleşen bir süreci gerekli kılar. Bu çerçevede Türklerin İslamlaştıktan sonra Selçuklu tecrübesinden geçerek ulaştıkları Osmanlı medeniyet birikimi de benzer bir ben-idraki sürecine işaret eder. Modern Türk kimliğini bu ben-idraki sürecinden bağımsız şekilde tanımlayabilmek mümkün değildir. Modern Türk kimliğini bu unsurlardan ayırıştırarak tanımlamaya çalışan ve İslam öncesi Anadolu kültürüne dayandıran tarih tezlerinin başarısızlığı, ben-idrakine dönüşmesi mümkün olmayan merkezi ve soyut kimlik uyarlamalarının, tarihi ve zihni temele oturan sağlam bir ben-idraki zemini karşısındaki yetersizliğindedir. Sovyet kimliğinin Rus kimliği karşısında tutunamaması ve tarihi zemininden koparmış batı eksenli seküler Türk kimliğinin, İslam medeniyetinin unsurları ile bezenmiş ben-idrakini merkezi otoritenin gücüne ve iradesine rağmen bir türlü tasfiye edememesi de

medeniyet ben-idrakinin siyasi irade ile tayin edilmesinin imkânsızlığındandır. Tarihi kırılma öngören devrimci retorikler eski ben-idrakinden daha güçlü bir ben-idraki oluşturmadıkça total bir medeniyet aktarımı gerçekleştirilemez. Sadece medeniyet tarihinde geçici dalgalanmalara yol açabilir. Yeni bir medeniyet ben-idraki ancak ve ancak daha kapsamlı bir varlık bilinci, bilgi temeli ve davranış normları bütünü ile oluşabilir.

Bununla birlikte bir ben-idrakinin oluşmasını sağlayan nihai etken, kurumsal ve formel alan değil, bir bireyin varlık sorunsalını anlamlı bir çerçeveye oturtan dünya görüşüdür. Bu nedenle de başka medeniyetlerden ger-

çekleştirilen kurumsal ve formel aktarımları, görünürde bazı değişikliklere yol açsa da, medeniyetin merkezine nüfuz edebilecek yeni bir ben-idraki oluşturamadıkça, değişime uğratılmak istenen medeniyet havzasının ruhunu yok etmek mümkün olmayacaktır. Kurumsal transferin ben-idraki değişimine yol açacağı kanaatindeki modernistlerin geliştirdikleri teorik çerçevelerin Batı-dışı ve özellikle de İslam dünyasındaki direnci açıklayamamalarının temel sebebi budur. Öte yandan Batı medeniyetine yönelik İslam-eksenli tepkiler ile alakalı üretilen fundemantalist, radikal, siyasal İslam gibi tasnif ve kavramsallaştırmaların anlık politik kullanımlara pratik faydalar sağlamışsa da İslam dünyasındaki oluşum ve dönüşümlerin bütüncül bir şekilde ele alınmasının önünde metodolojik engeller oluşturmuştur. Bu kategorik tasniflerin dayandığı metodolojik temel, medeniyet dönüşümü ile ilgili çok boyutlu bir sürecin anlaşılmasından çok, stratejik ve politik bir tavır alışı zemin teşkil eden anlık durum tespitleri yapmayı hedeflemektedir.

Davutoğlu, bir akademisyen olarak 1997 yılında yayınlanan makalesinde dikkat çektiği kavramsallaştırmalarla ilgili bu hususların bir kısmını, 2011 yılında Dışişleri Bakanı olarak Alman İçişleri Bakanının yaptıkları ortak basın açıklamasında da yineledi. Ve Alman makamlarının kullandığı "İslamcı terörist" kavramsallaştırmasına karşı çıkıp görüşlerini bu makaledeki görüşlerine benzer şekilde dile getirdi ve "bu tür ifadeleri kullananlarla oturup konuşmayız" diyerek tepkisini ortaya koydu. ■

¹ Ahmet Davutoğlu, "Medeniyetlerin Ben İdraki", *Divan*, 1997, Sayı 1, s. 1-53.

Çok Kültürlü Toplumda Müzakereci Demokrasi

Selçuk Çiçek • selcuk.cicek@live.de

19.Yüzyıl'dan İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme kadar uluslararası konjonktürde hakim olan ulus devlet modelinin, günümüz modern dünyasında, küreselleşme süreciyle gelişmiş olan demokratik anlayışın oluşturmuş olduğu düzen ile yetki ve sorumluluk alanlarının gerek iktisadi, gerekse siyasi alanlarda kısıtlandığı açıkça görülmektedir. Özellikle 20.Yüzyılın ikinci çeyreğinde gelişmiş olan liberal demokrasi anlayışının zeminini temsil ettiği özelleştirme, deregülasyon politikaları ve serbest piyasa modeli ile ulus-devletlerin müdahale gücü büyük ölçüde zayıflamıştır. Aynı zamanda 20.Yüzyıl'da dünya genelinde farklı etnik grupların göçmenler olarak farklı ülkelere yayılmasıyla oluşmuş olan yeni jeo-kültürel yapı itibarıyla, artık ulusalcı anlayışın küreselleşmenin ortaya çıkarmış olduğu boyut ve sunmuş olduğu problemleri çözüme kavuşturma noktasında büyük problemler ile karşılaşacağı ortadadır. Hiç kuşkusuz bu problemlerin başında da ulus devletler içerisinde var olan çok kültürlü toplumlar ile yaşanan ve entegrasyon-asimilasyon çerçevesinde ele alınmakta olan meseleler gelmektedir. Yukarıda zikrettiğimiz ve zamanın ruhu (Zeitgeist) olarak da nitelendirebileceğimiz demokrasi anlayışının, bilhassa liberal demokrasinin, son zamanlarda uzmanlar tarafından masaya yatırıldığı ve kendisinde hakim olan önemli eksikliklerin tespit edildiği görülmektedir. Liberal demokrasi anlayışı hakkında yapılan analizler, liberal demokrasilerde mevcut olan temsil sisteminin, halkın tamamını içeren gerçek bir demokratik yapıyı oluşturamadığını ve büyük eksiklikler içerdiği tezlerini sunmuştur. Bu bağlamda, liberal demokraside, tüm yurttaşların siyasi konulardaki karar alma süreçlerine tam manasıyla dahil edilemedikleri ve bu sebeple

demokratik sistemin çok yüzeysel işleyişe sahip olduğu belirtilmiştir ve liberal demokrasi sistemine alternatif olarak birçok görüş ve teoriler sunulmuştur. Hannah Arendt'in temellendirdiği "Cumhuriyetçi Demokrasi" veya Benjamin Baber'ın temsil ettiği "Güçlü Demokrasi" teorileri, ortaya çıkan alternatif teorilerden bazılarıdır.

Uluslararası alanda üzerinde konuşulmakta olan ve liberal demokraside varsayılan eksiklikleri giderme açısından alternatif olarak sunulan bir diğer tez de Alman felsefeci ve sosyolog Jürgen Habermas'ın "deliberative Demokratie" adındaki "Müzakereci Demokrasi" teorisidir. Habermas, liberal demokrasinin tüm yurttaşları eşit bir şekilde kapsama konusunda eksik kaldığını belirtmekle beraber, bu şekilde demokrasi anlayışının bir nevi seçim rekabetine indirgenmediği eleştirisini de getirmektedir. Bireyler arası iletişimi kolektif bir sistem içerisinde değerlendirmeyi savunan Habermas, alternatif olarak sunduğu "Müzakereci Demokrasi" tezinde, tüm yurttaşların eşit ve özgür şartlar altında ortak sorunları hakkında müzakere edebilecekleri bir modelin oluşturulmasını ve bunun kurumsal anlamda geliştirilmesini savunmaktadır. Böylelikle bireyler ile devlet arasında güçlü bir iletişim ağı oluşturulmakla beraber, yurttaşların ferdi haklarının emniyet altına alındığı meşru bir zeminin oluşması da sağlanacaktır. Habermas'a göre böylece çok kültürlü bir toplumda bir siyasi kültür'ün (politische Kultur) oluşması çok önemlidir. "Die Einbeziehung des Anderen - Studien zur politischen Theorie"¹ adlı eserinde Habermas, devletin anayasası üzerine inşa edilecek bir siyasi kültür ile çok kültürlü bir toplumda ulusalcı anlayışın yerini "anayasal yurtseverlik" anlayışının alabileceğini söyler.

Habermas'a göre, multi kültürel toplumu siyasi bir kültür zemini üzerinde sağlıklı bir şekilde bir arada tutabilme imkanı, demokrasinin sadece şeklen özgürlük ve katılım hakkını sağlamasıyla değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel açıdan da katılımcı haklarını sunuyor olması ile mümkün olabilir. Dolayısıyla vatandaşların, değerlerini tatbik etme hakkını güvenli ve karşılıklı kabul görme atmosferi içinde tadbilmeleri gerekir.² Demokratik ya-

pının kurumsallaştırılmasının önemine de dikkat çeken Habermas, İkinci Dünya Savaşı sonrası gerçekleştirilen köklü demokratik reformların ve demokratik kurumsal yapıların, zamanla toplumda da bir demokratik hassasiyet (Sensibilität) geliştirdiğini belirtiyor. Bireylerin toplumsal hayata ve siyasi zemine katılımını sağlamanın, sosyalleşmesini ve kimliğini oluşturan değerleri güvence altına almadan sağlanamayacağını belirten Alman düşünürüne göre, çok kültürlü toplumlarda anayasal yurtseverlik üzerine inşa edilmiş olan liberal bir siyasi kültür ile, kamuoyunda sağlıklı ve güçlü bir iletişim strüktürünün bulunması ve bununla birlikte karşılıklı tanıma ve anlama çabalarına olanak sağlandığı bir yapı, çeşitli etnik ve kültürel gruplar ile demokrasi ağı içinde birarada yaşama gayesine zemin hazırlayacaktır.³

Düşünür ayrıca, eserinin bir başka bölümünde⁴ felsefeci Charles Taylor'un, Avrupa ülkelerinin, kendi sosyolojik yapısını muhafaza etme gayesiyle ülkelerine göçü çeşitli bürokratik bariyerler ile kısıtlayacağını belirttiği tezi üzerine de analizlerde bulunuyor ve göçlerin yerli toplumun etik, siyasi ve kültürel anlayışını doğal olarak etkilediğini belirterek, yerli toplumun siyasi-kültürel yaşam tarzlarını muhafaza etme bakımından göçü sınırlandırma veya göçmenleri hukuksal ve etik açıdan asimile olmaya davet etme hakkına sahip olup olmadığı sorusuna da cevap veriyor. Felsefi açıdan iki farklı asimile türünün mevcut olduğunu söyleyen düşünür, birinci asimile türünün şeklen mevcut düzene ayak uydurma ve siyasi kültürü kurumlarıyla benimseme olduğunu, yani bir nevi siyasi sosyalleşme olduğunu belirtmektedir. Diğer asimile şekli ise hem şeklen, hemde yerli kültürü ve yaşam tarzını benim-

semekten geçmektedir. Yani siyasi sosyalleşmenin yanı sıra, içinde bulunulan kültürü ve yaşam tarzını içselleştirmektir. Günümüzde Amerika Birleşik Devleti'nde (ABD) uygulanan göçmen politikasının da bu ikinci asimile kategorisi ile uyduğu da düşünür tarafından özellikle belirtilmektedir. Habermas, demokratik hukuk devletinin yabancı uyruklulardan ancak ve ancak siyasi sosyalleşmeyi, yani anayasal ve kurumsal düzeni benimsemelerini talep edebileceğini, ve bunun, mevcut yerli toplumun var olan toplumsal değerlerini ve siyasi kültürünü muhafaza etmesi bakımından yeterli olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla, bunun ötesinde yaşam tarzlarına müdahale etme girişimleri söz konusu olmamalıdır. Sonuç itibarıyla Habermas'ın "deliberative Demokratie" teorisinde de altını çizdiği müzakereci demokrasi anlayışı ile, var olan çeşitli dini, etnik ve kültürel gruplar ile sağlıklı bir iletişim (müzakere) ağı kurulmuş olunacak. Nitekim bunun neticesinde zamanla daha geniş siyasi, kültürel bir mekanizmayla, zengin bir toplumsal anlayışın anayasal taban üzerinde zemin bulması sağlanmış olacaktır... Avrupa'da hepimizin yakından takip ettiği son gelişmeler dolayımında, Habermas'ın yukarıda özetlemeye çalıştığımız bu tespit ve önerileri bir kez daha hatırlanmalıdır. ■

Kaynak: Jürgen Habermas, Die Einbeziehung des Anderen, Studien zur politischen Theorie, Frankfurt, 1999.

¹ Türkçesi: Öteki Olmak, Öteki İle Yaşamak – Jürgen Habermas

² S.143

³ S.258

⁴ S.264

Suriye'yi ne bekliyor, Türkiye ne yapıyor?

Doç. Dr. Cenap Çakmak • cenapcakmak@yahoo.com

Dünya gündemini bir süredir meşgul eden Suriye meselesi bir yönüyle Arap Baharı denilen ayaklanma ve halk hareketleri serisinin bir parçası olarak değerlendirilebilir iken bir yönüyle de müstakil bir gelişme izlenimini veriyor. Suriye'nin geleceğinin nasıl bir şekil alacağı bugünkü gelişmelerin hangi kategoride ele alınabileceği ile de yakından ilgili. Meseleyi salt bir halk hareketi olarak görmek veya yine aynı şekilde büyük güçlerin makro bir planının bir parçası olarak değerlendirmek eşit derecede basitleştirici bir yaklaşımın izlerini taşıyor. Diğer bir ifadeyle, Suriye'deki olaylar ne tümüyle gerçek ve kitlesel bir halk hareketine işaret ediyor ve ne de küresel güçlerin bir oyununun sonuçlarını yansıtıyor.

Türkiye'nin yakın dönemde Suriye'ye yönelik geliştirmeye çalıştığı politika için de benzer bir değerlendirme yapmak mümkün. Halihazırda gerçek bir çalkantıya şahitlik eden Suriye'ye yönelik bir dış politika geliştirmek hiç de kolay değil, zira dikkate alınması gereken çok fazla değişken bulunuyor. Bu nedenle de Türkiye'nin Suriye politikasına göz atarken gelişmelerin ürettiği karmaşık ve komplike resmi de dikkate almak gerekiyor.

Konu ile ilgili sıkça tartışılan ve bilinen noktalar bir tarafta, Türkiye'nin Suriye politikasının birkaç önemli ayağı olduğunu belirtmekte fayda var. Her şeyden evvel Türk dış politikasını yönetenler Esat rejiminden reform talep ediyor. Bu reform talebinin Arap Baharı sürecinde daha belirgin bir şekilde dile getirildiği açık ise de sadece bu döneme mahsus bir hamle gibi değerlendirilmesi söz konusu değil. Türkiye, Esat yönetimi ile sıkı ilişkiler kurduğu ve komşularla sıfır problem politikası çerçevesinde bir barış havzasının parçası haline getirme-

ye çalıştığı dönemde de Suriye'den reform talebinde bulunuyordu.

Bugün ise bu talepleri çok daha belirgin ve kararlı bir ses tonuyla dile getiriyor. Ancak bu noktada üzerinde durulması gereken en önemli nokta Türkiye'nin hala Esat rejimini muhatap olarak görmesi. Dolayısıyla mesela ABD'nin aksine Türkiye Esat'ın gitmesini değil, halkına zulmetmekten vazgeçmesini istiyor. Bu bir açıdan zorunlu bir seçenek, bir başka açıdan da aslında riskli ve etik olmamakla suçlanma ile sonuçlanabilecek bir tercih. Bu politik pozisyonu karmaşık hale getiren bir başka nokta da Türkiye'nin Suriye konusunda Batı ile beraber hareket edip etmediğini kısmen de olsa belirsiz hale getirmiş olması.

Bu çerçevede Türkiye'nin Suriye politikasının diğer önemli ayağı olan Batı bağlantısına değinmek gerekir. Hiç şüphe yok ki bu politikanın önemli bir kısmı Batılı ülkelerin tutumuyla örtüşüyor. Ama Türkiye'nin Batılı devletlere göre öncelikleri bazı noktalarda farklılıklar arz ediyor. Mesela Türk dış politikası için Suriye'de katliam yaşanmaması kadar istikrarın temin edilmesi de önemli. Tabii ki istikrar Batılı devletler için de önemli; ama Suriye'nin bütünlüğünün muhafaza edilmesi ve birleşik bir görüntü vermesi Türkiye açısından çok daha önemli, zira istikrarsızlık veya merkezi otoritenin güç ve meşruiyetini tam olarak sağlayamaması Türkiye'nin güvenliği ile yakından ilişkili problemlere davetiye çıkarır nitelikte. Terör, muhtemel nüfus hareketleri ve iç karışıklıklar bu çerçevede Türkiye'nin kaçınılmaz olarak dikkate alınması gereken temel sorunlardan sadece birkaçı.

Türkiye'nin Suriye politikasının bir diğer önemli boyutu da uluslararası toplum ile uyumlu hareket etme kaygı ve güdüsü. Mısır ve Tunus'taki halk hareketlerine zamanında cevap veremeyen, daha doğrusu tereddüt yaşayan Türkiye, Suriye meselesinde daha hazırlıklı bir görüntü sergiledi. Gerek BM ve gerekse de Arap Ligi ile bu süreçte uyumlu bir görüntü vererek genel tutumun aksine bir politika izlemediği izlenimini verdi.

Türkiye'nin bu politikasının so-

Mısır ve Tunus'taki halk hareketlerine zamanında cevap veremeyen, daha doğrusu tereddüt yaşayan Türkiye, Suriye meselesinde daha hazırlıklı bir görüntü sergiledi.

nuç verip vermeyeceği tabii ki meçhul; genel resmi bulanık hale getiren en önemli faktör aslında Türkiye'nin politikasının keskin hedeflerinin olmaması ve dolayısıyla ciddi anlamda sabır gerektirmesi. İşin içine bir de ilgili diğer aktörlerin zaman zaman çatışan tutumları eklenince durum daha da karmaşık hale geliyor.

Kısaca, özellikle bölgesel ve küresel ana aktörlerin Suriye'deki gelişmelere yaklaşımları dikkate alındığında durumun karmaşıklığı daha net bir biçimde görülebilir. Bu konuda mesela genel olarak Ortadoğu'da değişim isteyen Batılı ülkelerin bile monolitik bir blok oluşturmadıklarını söylemek mümkün. Birçok Avrupa ülkesinin Esat'ın çekilmesi konusunda net bir tavır bulunmazken ABD ve Fransa, Esat'ın artık gitmesi gerektiği konusunda hemfikir. Bölge ülkelerinden İran, Esat rejimine açık destek verirken destekçiler kampına İran etkisinin belirgin olduğu Lübnan ve Irak da dahil oluyor. Buna karşılık Arap Ligi üyelerinin çoğunluğu Esat rejiminden reform talep ediyor, ama Esat'ın gitmesini açık bir dille kimse istemiyor. Mısır daha çok kendi iç meseleleriyle uğraşırken Katar son dönem dış politika çizgisine uygun olarak Suriye konusunda da rol çalma ve arabulucu işlevi görme peşinde.

Bütün bunların dışında Suriye konusunda etkin önlemler alınmasına karşı çıkan ve bunda da şimdiye kadar görünür bir başarı elde eden iki büyük güç Rusya ve Çin ise çok olağanüstü gelişmeler olmadığı takdirde bu tutumlarını değiştirmeyecek. Libya'da müdahaleye çok uzun süre direnmeyen bu iki gücün Suriye konusunda bu denli kararlı bir tavır takınmalarının iki önemli sebebi var. Birincisi, Libya bu iki gücün etki alanının dışında kalırken Suriye, bu iki ülke açısından ABD ve Batı genişlemesinin bir sınırının çizilmesi gerektiğini ima ediyor. Libya'da askeri müdahaleye kerhen de olsa onay vermek zorunda kalan Rusya ve Çin için Suriye'de de benzer bir tutum takınmak bir yönüyle Batı'ya teslim olmak anlamına gelecek. Bir diğer önemli neden de Suriyeli muhaliflerin, Libya'daki muhaliflerin aksine askeri veya siyasi bir dış müdahaleye kesin bir dille karşı çıkıyor olmaları. Diğer bir ifadeyle Suriye'ye bir müdahale daha uzak olan ihtimal ve bu durum da Rusya ve Çin'in tutumunu daha meşru hale getiriyor.

Peki bütün bunlara karşın Suriye'de ne olur? Buna kesin bir cevap vermek elbette mümkün değil. Durumun son derece karmaşık olması aslında sağlam bir tahmin yapmayı da güçleştiriyor. Suriye'de mevcut rejimin varlığını sürdürebileceği şu noktalar dikkate alındığında söylenebilir: her şeyden evvel ortada gerçek bir muhalefet bulunmuyor. Elbette çok farklı muhalif gruplardan söz edilebilir ama bunlar bir bütün olmaktan hala çok uzaklar. Bu iki açıdan önemli. Birincisi, Esat rejimi bu parçalı gruplarla daha kolay mücadele edebilir. İkincisi ise birleşik bir muhalefetin olmayışı siyasi bir muhatap arayan uluslararası toplumun desteği açısından da büyük önem arz ediyor. Nitekim Türki-

ye'nin Suriyeli muhalifleri birleştirme çabasını bu çerçeveden değerlendirmek gerekiyor. Türkiye, bir araya gelecek tek bir muhalif grup oluşturmadıkları sürece Suriyeli muhalif grupları resmi muhatap olarak görmeyeceğini birçok kez tekrarladı. Esat rejiminin durumunu kolaylaştıran bir diğer faktör de tabii ki Rusya ve Çin'in dolaylı desteği. Buna, Arap dünyasında kısmen de olsa parçalanmaya neden olan İran'ın desteği eklendiğinde Esat rejiminin çok da zayıf olmadığı söylenebilir.

Buna karşılık Esat rejiminin bir gelecek garantisinin olmadığı da ortada. BM İnsan Hakları Konseyi'nin hazırladığı rapor, Suriye yönetimini insanlığa karşı suçlar işlemekle itham ediyor. Rapor bu haliyle çok fazla bir şey ifade etmese de raporun BM Güvenlik Konseyi'nde dikkate alınması Esat rejimi için tehlike çanlarının çalmaya başlaması anlamına gelebilir. Esat rejiminin sistematik bir şekilde kendi halkına karşı şiddet kullandığının resmi olarak belgelenmesi halinde Rusya ve Çin'in artık desteklerini çekme zamanı gelebilir ve bu da Güvenlik Konseyi destekli yaptırımların yolunu açabilir. Böylesi bir sürecin sonunda ise Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) meseleye dahil olabilir ve Suriyeli yöneticiler hakkında soruşturma başlatılabilir. Unutmamak gerekir ki Libya konusunda olan, tam olarak buydu ve bütün bu süreç askeri müdahaleyi meşrulaştıran en önemli faktördü. Dolayısıyla henüz bu yönde sağlam işaretler olmasa da sürecin Libya'dakine benzer bir hal almaya başlaması halinde Esat rejiminin iş başında kalması giderek daha da zor hale gelebilir. ■

Avrupa Birliği'nin Sarsıldığı Gün

Hakkı Yazar • yazar.hakki@gmail.com

Euro bölgesinin kurtarılması için büyük ümitlerle toplanan Avrupa Birliği, 9 Aralık günü, İngiltere'nin oyunun dışına çıkması sebebiyle önemli bir sarsıntı geçirdi. Kimileri bunu, Avrupa Birliği'nin bölünme yolundaki ilk adımı olarak görse de İngiltere'nin Avrupa Birliği içindeki politikalarının tarihi sürecine bakıldığında gelinen sürecin, bölünmeye doğru giden adım olmaktan öte, İngilizlerin Avrupa Birliği alın-ganlığının zirve yapması ile bankacılık ve maliye sektörünün direnci olarak görmek daha doğru olur. Gerçi kayırılan İngiliz maliye sektörü son gelişmelerden, sanıldığı kadar da memnun olmadı.

İngiltere Başbakanı David Cameron'un, *"İngiltere'nin çıkarlarını garanti altına almayan bir sözleşmeyi imzalamam ve bunu parlamantoya da anlatamam"* diyerek imza atmaktan imtina ettiği mali birlik anlaşmasına karşı tavırları zaten biliniyordu. İngiltere'nin olumsuz tavırlarının temel sebebi ise ülkedeki Eurosceptic'lerin (Avrupa Birliği karşıtları) etkinliklerinin artmasının yanı sıra, ülkede "City (Şehir)" diye meşhur olmuş bulunan, Londra'nın bankacılık ve maliye sektörünün çıkarlarının korunmasıydı. Zira, İngiltere ekonomisinin neredeyse yüzde 8'ine yakını bu bankacılık ve maliye sektörü karşıliyordu. Bununla birlikte İngiltere'de Almanya ve Fransa öncülüğündeki bir Avrupa Birliği'ne karşı daha aktif davranılmasını isteyenlerin sesi daha da yükselmiş, hatta, AB yönetimi Merkozy (Merkel-Sarkozy) yönetimi diye dalga geçilir olmuştu. Bu yüzden iç siyaset dengeleri de göz önünde bulundurulduğunda David Cameron'un bu Alman ve Fransız ikilisinin başarıları arasına kaydedilecek olan bir anlaşmaya yanaşması da beklenemezdi. Fakat, Cameron'u yalnızlaştıran, İngiltere için değil, sadece Londra için istisnalar (Cameron'a göre güvenceler) getirecek olan bir anlaşmada ısrarcı olması idi. Öyle ki, İngilizlerin alay ettikleri Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy bile, *"İngiltere demiyorsun, ama Londra, Londra diye tutturuyorsun"* diyerek, Cameron'un ısrarını anlamadığını ifade etmekten geri durmamıştı.

David Cameron'un, New York'dan sonra ikinci sırada yer alan dünya finans merkezi Londra için istediği istisnalar arasında, Londra'daki mali piyasanın ve bankacılık, sigortacılık gibi sektörlerin AB tarafından getirilecek

olan kurallara bağlı olmaması vardı. Cameron, örneğin mali kontrol ve denetim yetkisi olan bir Avrupa Birliği komiserliği, risk fonlarının ve Rating ajanslarının denetimi gibi konulara başından beri karşı çıkıyordu. Nitekim son olarak da *"Avrupa'nın maliye merkezinin Londra'dan Paris'e ya da Frankfurt'a taşınmasına razı değiliz"* diyerek de kendini savunmak durumunda kalmıştı.

David Cameron genç bir muhafazakar parti lideri olarak 2005 yılında liderliğe seçildikten sonra Almanya ve Fransa gibi önde gelen ülkelerin muhafazakar partileri ile yakın ilişkiler kurmayı tercih etmemişti. Bunun yerine, özellikle, AB'ye çok sonraları katılan ve AB kaynaklarından ziyadesiyle faydalanan Doğu Avrupa'nın biraz daha sağdaki partileriyle işbirliğine gitti. Bu yanlışı, 2010 yılında iktidara gelmesi ile kendini iyice ortaya koydu. Zira, AB'nin motor gücü Almanya ile Fransa'nın muhafazakar partileri idi. Cameron, veto kararının, Avrupa Birliği'nden çıkmak anlamında gelmediğini söyledi. Hırvatistan'ın Avrupa Birliği'ne katılımını onaylayan Cameron, *"Gördüğümüz gibi, Avrupa Birliği'ne girecek olan Hırvatistan'ın ortaklık belgesini imzaladım. Ama, ülkeme güvenceler verilmeden de bu son mali disiplin anlaşmasını onaylamıyorum. İsteyen ülke, kendi egemenlik haklarını devredebilir, ama biz İngiltere olarak çıkarlarımıza uygun olduğu için bazı haklarımızı devretmek istemiyoruz"* diyerek bu isteğini bir kez de Avam Kamara'sında dile getirdi.

Bununla birlikte, üzerindeki bütün baskıyı ortaya koyarcasına kendini savunan Cameron, *"Başka türlü yapamazdım. Meclis'e çıkıp anlatamayacağım ve İngiltere'nin çıkarlarını garanti altına almayan bir anlaşmaya imza atamazdım. Önemize konulan anlaşma İngiltere'nin çıkarlarını korumuyordu"* dediyse de, Euro Bölgesi ülkelere satışmaktan da geri durmadı. *"Schengen anlaşmasına taraf olmadığımızdan ve ortak para birimi Euro'ya dahil olmadığımızdan dolayı sevinçliyim"* diyen Cameron, bu sözleriyle, İngiltere'nin yalnızlığının yolunu açtı. AB ülkelerinin mali birliğini hedefleyen bir anlaşmanın oy birliği ile kabul edilmesini hedefleyen son Brüksel toplantısında, İngiltere'nin itirazı (vetosu) ile bu birlik sağlanamamış, Avrupa Birliği'nin daha fazla siyasal bir birlik olarak ortaya çıkmasını da önlenmiş oldu. Aslına bakılırsa son gelişme ile David Cameron liderliğindeki İngiltere, Avrupa Birliği'nden kaçmadı ise de Avrupa Birliği İngiltere'den uzaklaşmış oldu. Nitekim, yeni sözleşmeyi reddedecek, en azından Macaristan gibi ülkelerin kendi yanında olacağını sanan İngiltere, her üç ülkenin çekincelerine

rağmen Macaristan'ın da, İsveç ve Çek Cumhuriyeti gibi işi kendi parlamantolarına devretmek istemesi ile bu ülkelerin de Merkel-Sarkozy eksenine kaydığını gördü; Merkel'in planı, Sarkozy desteği ile bu ülkeler tarafından da kabul edilmiş sayıldı ve 17 Euro Bölgesi ülkenin yanı sıra 6 Euro Bölgesi dışındaki ülke, Avrupa Birliği'nin mali birliğine doğru adım atmış oldu. Geri kalan 3 ülke de daha sonra bu birliğe katılacak. Hatta, Almanya ve Fransa tüm olup bitenlere rağmen, İngiltere'nin daha sonra bu mali birliğe katılacağına yüksek ihtimal veriyor.

İşin ilginç tarafı ise İngiltere'nin de, mali disipline taraftar olması. Ülkenin en eski bankalarından Royal Bank Of Scotland'ın (RBS) iflasın eşliğine gelmiş olması, İngiltere'nin de mali kriz ile karşılaşabileceği ihtimalini doğurdu. Hatta, Euro Bölgesindeki krizin ve bizzat para birimi olarak Euro'nun kurtarılmasını kendi ekonomisi açısından da önemli buluyor İngiltere. Zira, mali birlik (Fiscal Union), ilgili ülkelerin bütçelerinin disiplin altına alınmasını istiyor ve gayr-ı safi milli hasılanın yüzde 3'ünden fazla borçlanma durumunda otomatik yaptırımlar öngörüyor. İngiltere, buradaki otomatik yaptırımlara razı değil. Diğer Avrupa ülkeleri, borçlanma üzerine kurulu olan ekonomilerin, böyle bir kararla borçlanmaya sınır getirdiğini, borçlanmanın önemli bir bölümünün de Londra'daki mali piyasadan yapıldığını, dolayısı ile İngiltere'nin buna razı olmayacağını biliyor.

Diğer Avrupa ülkeleri, İngiltere'yi, bir finans merkezi olması sebebiyle, borçlanmanın ürettiği meyveleri yemekle, İngiltere de Euro bölgesi ülkeleri gereksiz işlerle uğraşmakla suçluyor. Bu suçlamalara sadece siyasetçiler değil aynı zamanda İngiliz ekonomistler de katılıyor: "Euro Bölgesi ülkelerinin, mali piyasaların kontrol altına alınması ve yeni düzenlemeler getirilmesi için yaptığı girişimler, evinin her tarafını alevler sarmış iken, yazlık evlerini döşemek için gayret sarfedenlere benziyor", deniliyor.

Almanya Başbakan'ı Angela Merkel'e göre "Euro çökerse, Avrupa Birliği de çöker." Bu ifadenin doğruluğu tartışılmayacak kadar ortada. Fakat, İngiltere'nin ortak bir maliye politikasına (belki de henüz) katılmaması Avrupa Birliği'nin, sadece İngiliz vetosu ile çökebileceği anlamına gelmiyor. Yani, Avrupa Birliği'nin dağılımı söz konusu olacaksa bile bunda İngiltere'nin farklı bir tavır alması, önemli olsa da nispeten az etkili olacaktır. Aynı şekilde, İngiltere'nin son vetosu ve birlik içinde dışlanması, AB'den ziyade İngiltere'yi etkileyecektir. Büyük şirketler şimdiden Başbakan Cameron'dan

ilişkileri düzelterek politikalara yönelmesini istemeye başladılar bile. Siyaset arenasında ise, Eurosceptic'ler hariç, herkes dışlanmışlık suçlaması yapıyor ve Muhafazakar Parti'nin oy kaybedeceği söyleniyor. Cameron önderliğindeki Muhafazakar Parti dahi şimdiden önümüzdeki seçimleri nasıl atlabileceğini düşünüyor. Ülkede, Avrupa karşıtlığının artmasına rağmen, Cameron bu son tavrıyla seçmenin oylarını garantileme başarısını gösteremedi. Çünkü seçmen hâlâ Avrupa Birliğini bir kazanım olarak görüyor.

İngilizler, Merkozy diyerek, AB ile alay etmenin ötesinde, kendilerinin de üye olduğu birliğin, Frankfurt Çetesi dedikleri 8 kişilik bir grup tarafından da yönetildiğine inanıyorlar. Bu 8 kişilik grup ise Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy önderliğindeki şu şahıslardan oluşuyor: Uluslararası Para Fonu Başkanı ve Fransa Maliye eski Bakanı Christine Madeleine Odette Lagarde, Avrupa Merkez Bankası'nın yeni Başkanı Mario Draghi, Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso, Euro-Group Başkanı ve Luxemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker, Avrupa Konseyi Başkanı Herman van Rompuy ve AB Maliye Komiseri Olli Rehn. Ne var ki, David Cameron uzlaşma yollarına gitmekten, AB yönetiminde pay sahibi olmaksızın, Frankfurt Çetesi'nin işlerini daha da kolaylaştırdı. Yoksa, dünya, AB çatlağından, AB'nin yıkılmasından bahsederken Almanya Başbakan'ı Angela Merkel

ve Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, neden büyük başarıdan söz etsin ki? Belki de ikili, zaten nazlanarak ve büyük şirketlerin baskısına dayanamayarak 1973 yılında üye olmak zorunda kalan İngiltere'nin hep Avrupa Birliği için problem oluşturduğuna da inanıyor. Birlik içinde, İngiltere eski başbakanı Margaret Thatcher'in "I want my money back: Paramı geri istiyorum" diyerek özellikle tarımsal alanda Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kaynaklarını ülkesine aktığı hâlâ hatırlanıyor. Yani, David Cameron'un Brüksel'deki resti, eski dosyaların da yeniden hatırlanmasına yol açıyor. Tony Blair zamanında, daha sonra Başbakan olacak olan Gordon Brown'un Avrupa Birliği ortak para birimi Euro'ya geçilmesini engellemesi, birlik içinde sınırların kaldırılmasını öngören Schengen anlaşmasına taraf olunmaması gibi, birliğin temellerini oluşturan sözleşme ve anlaşmalarda hep istisna isteyen İngiltere bu son tavrıyla, Avrupa Birliği'ne verdiği sancılı meyvelerini topluyor. Hem de, en yakın müttefiki olan Amerika Birleşik Devletleri'nin de desteğini kaybederek. ■

İbnü'l Arâbî ile Çağdaş Olmak

Ekrem Demirli "Meslektaş"larının Arasındaydı

Haber: Ahmet Faruk Çağlar • Murat Kubat

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Ekrem Demirli, IGMG Gençlik Teşkilatı Üniversiteliler Biriminin davetlisi olarak Kerpen'deydi. Selçuklu-Osmanlı düşünürleri ve düşünce dünyası üzerinde çalışmalarını sürdürmekte olan Demirli, "tasavvuf metafiziğini" anahatlarıyla anlatmaya çalıştı. Ekrem Hocanın derslerinden akıllarda kalanlar şöyleydi:

"İslam tefekkürü ve İslam Düşüncesine nasıl yaklaşacağız? Bu mesele sadece ilahiyatçıları mı ilgilendirir? Zira Müslüman olmak ve iman sahibi olmak bizim için ontolojik, hakiki ve sahici bir ilişkidir. İman etmekle, bu alemleri ve alemdeki her şeyi önceleyen bir üst varlığa bağlanıyoruz. Ancak her bir ferdin dinde derinleşmeye gitmesi mümkün değildir. Bir bedevinin Efendimize sorduğu sorunun ve aldığı cevabın seviyesi ile Hz. Ebubekir'in dine yaklaşımı ve bu yaklaşımın seviyesi farklıdır. Nitekim, dinin zirvesini Hz. Ebubekir'in cümleleri belirlemiştir. Fakat Efendimiz her kabiliyeti bir araya getirmiştir. Bedevi de Peygamberimizin meclisinde yer bulabiliyor, Hz. Ebubekir de. Bu iki nokta arasında ise sonsuz istidat farklılıkları ortaya çıkıyor. Herkes peygamberle ya da peygamberin sünneti ile karşılaştığı zaman kendisinden bir şey bulabiliyor. Burada sorulması gereken soru: Biz bu sıralamanın neresinde yer alırsak mutmain oluruz? Peygamber niçin gönderilir, din niçin vardır, biz bu dinden ne bekleyebiliriz? Peygamberlerin bizi anlayabilmesi için bizim gibi yaşamamız lazımdır. Bir melek açlığın, hüznün ya da korkunun ne demek olduğunu bilemez!

Ayet şöyle der: Sen ayetleri onlara oku! Burada okumakla, kitaptan talimle ifade edilen ibadetleri nasıl sorusu çerçevesinde değerlendirmektir. Nasıl sorusuna taalluk eden sualler Peygamberin öğrettiği birinci husustur. Allah'a yaklaşın; ama nasıl? Oruç tutarak; nasıl? İbadet ederek... Oruç tutmayı bir budistten ya da diyet yapan birinden

ayıran niteliğini Efendimizin öğrettiği ibadet biçiminden gelir. "Nasıl"ı bize peygamber öğretir. Bununla beraber hikmet demek, niçin demektir. Bu işin hikmeti nedir? Efendimiz, hikmetleri yerleştirendir. Niçinleri de peygamberlerden öğreniriz. Nasıl sorusu genel olarak bizlere neler yapacağımızı öğretir. Ancak niçin yoksa ilim ortaya çıkmaz. Bir uzman ya da düşünür olamazsınız. Bir Müslüman aydın olabilmek için, asgari olarak niçin sorusunu sormak gerekir. Dolayısıyla Müslüman aydınlar olmak hedefindeki bizlerin biraz daha soyut düşünebilmemiz gerekir. Rene Guenon, Metafizik yapmanın asgari şartı zamansız ve mekansız düşünebilmektir demiştir. Nasıl sorusu bizi genel Müslüman zümresine katar ki eskiler buna avam der. Niçin sorusunu ise havas sorar. Ancak bütün bunları amacı ne? Ahlakı ne? sorularını havas'ül havas sorar. Her birimizin kabiliyetini keşfetmesi ve bu üç sorudan hangisinde tatmin olduğunu bilmesi gerekir.

Metafizik bütün zamanlar, mekanlar ve kültürler üstü ilim demektir, bizi Aristo ile, İbnü'l Arâbî ile çağdaş kılar. Nasıl, niçin ve ne amaçla (ahlak bahsi), 3 alan ortaya çıkarır. Nasıl ile fıkıh, niçin ile kelam ve ahlak ile tasavvuf ortaya çıkıyor. Nitekim, Cibril Hadisi şöyledir; Cebrail 3 soru sordu: İslam nedir? İman nedir? Ve en son İhsan nedir? İhsan, Allah'ı görür gibi davranmak, ibadet etmek olarak tarif ediyor Efendimiz. Zira Hz. Ebubekir de ben yaptığım her işte Rabbimi gördüm diyor. Nasıl sorusu (İslam) fıkıh; niçin sorusu (İman), kelamın konusudur. İhsan ise tasavvufla ilişkilendirilir.

Kendini bilen Rabbini bilir. Kendini olduğun hal üzere görürsen Rabbini bilirsin.

Alem alamet demektir. O yüzden Yunus Emre çiçekle, börtü böceklerle konuşur. Eşyayı olduğu hal üzere görmek hakkı bulmaktır. Büyük sorumuz şu: Biz nasıldan niçine, niçinden ahlaka nasıl intikal edeceğiz? Bu süreçte çevre ile ilişkilerimiz nasıl değişecek ve bunları nasıl çözeceğiz?

Derman arardım derdime, derdim bana derman imiş; Burhan sorardım aslıma, aslım bana burhan imiş, der bir beyitinde Niyazi Mısri. Ben Tanrı'ya delil arıyordum sonra bir baktım ki aslında aslım ona delilmiş. Dert, metafizik sorundur. Zira ehl-i derdin sohbetine mahrem eyle, o sohbetlere girebileyim der Süleyman Çelebi.

Dinde bir yönüyle hiçbir şey faydacılığın dışına çıkmaz. Ancak faydacılık bütünü belirleyen şey değil. Biz cenneti elde etmek için çalışıyoruz ve bu bir pragmadır, faydadır.

Önemli olan pragmanın yüceliğidir. Vahdet-i Vücüd'ta pragmayı aşmış oluyoruz. Yunus, cennet cennet dedikleri üç beş köşkle, üç beş huri, isteyene ver onları, bana seni gerek seni diyor, yani ahlakta pragmatik düşünce kalkıyor. Farâbî; herhangi bir ön düşünme olmaksızın, bir "için" fikri olmadan ortaya çıkan eylemdir ahlak, der. Nitekim, tasavvuf bir şeyin peşinden gitmektir; bu da ihlâstır. İslâm'ın maksadı, Allah'ı görür gibi hareket etmek ve eşyanın hakikatini görmektir. Ahlak, hakikate uygun davranmaktır. Fasil, takip edilen yöntemlerde ortaya çıkıyor.

Hem felsefe hem kelam ve hem de tasavvufda, insan mutlaka bilmek ister. Felsefe ve kelam Tanrı'yı meçhul, insanı ise malum, öğrenebilir saydı. Tasavvuf insanın ben biliyorum dediği gibi bilmediği hiçbir şey yok dedi. İnsanın elinde bir bilinmeyen bir de bilinen varken, İbnü'l Arâbî ile bu iki bilinmeyene dönüştü. İnsanın adı o yüzden arif ve cahildir. Arâbî esas bilinmez insanın kendisidir dedi..."

İkinci derse şöyle başladı Ekrem Hoca; "Bir insanlık sorunu olarak düşünce... Farâbî, düşüncenin tarihini anlatır: Felsefe önceleri Mısır'da, Çin'de, Hindistan'da vs. ortaya çıkmış, gezintisinin sonunda İslâm'a gelmiştir. İslâm ümmeti bilimi, felsefeyi kendi öz malı bilmiş ve geliştirmiştir. Farâbî bununla bilimin tüm insanlığın malı olduğunu söylemek ister. Daha önce Kindi de bunu dile getirmiştir. Kümülatif (üst üste) artan bir şeydir ilim ve buna herkes katkı sağlar; burada kadir şinas olmak gerekir. Bilim herhangi bir ırka, coğrafyaya ait bir şey değildir. Herkes bilim okyanusuna bir katkı sağlar.

Bizde, Hz. Ömer ile birlikte İran, Suriye, Kudüs fethedilir.

60 – 70 sene içerisinde İslâm bulunduğu bölgenin etkili söylemi haline gelir. Üstelik İslâm boş bir alanda gelişme göstermemiştir. İnsanlık kültürünün en önemli alanlarını kısa sürede ele geçirmiştir. Arap yarımadasının dışına çıkmış ve başka insan türleri ile farklı karşılaşmalar olmuştur ve bu noktada nasıl davranılacağı üzerinde Hz. Ömer uzun uzun düşünür. Örneğin, onun uygulamasında Suriye ve Irak topraklarında, verimli araziler sahiplerine bırakılır; Müslümanlar buradan sadece vergi alacaktır. Daha sonra Hz. Ömer hangi delillerden hareket ettiği tartışılmıştır. Zira o konuda ayet vardır. Ancak, Hz. Ömer dinin ne yapmak istediğini anlamıştı ve bu perspektiften bakarak bir karar verdi. Irak ve Suriye'li insanlar özgür insanlardı ve Hz. Ömer'in onları ganimet olarak görmediğine şahit oluyoruz.

İslâm ortaya çıktığı andan itibaren iletişim kurulabilen bir din olmuştur. Budizm ve Hristiyanlık da iletişime açıktır. Yahudilik ise tamamen kapalıdır. Hristiyanlık'ta Pavlus'un ifadesi: Hristiyanlık yapamadığın yerlerde tersini yap, misalen Boşnakları Hristiyan yapamıyorsan, Hristiyanlığı boşnaklaştır. Zira Hristiyanlık edilgen bir dindir, karakterini bir dışıdan, Hz. Meryem'den alır. Hristiyanlık için, esneklik kapasitesi yüksektir der, İbnül Arâbî. İslâm ne Yahudilik gibi içine kapanmıştır ne de Hristiyanlık ve Budizm gibi iletişim kurabilme adına sonuna kadar esnemiştir. İslâm bu ikisinin arasında bir yer tutar. Ve İslâm, kişiliğini Hz. Peygamber'den aldığı için "erildir".

Metafizik demek, –e göre (izaftı) olmayan bilgi var mı araştırmasını yapmaktır. Mekana, zamana ve kişiye göre değişmeyen bir bilgi var mıdır? Ahlakta bir görelilik mi var yoksa mutlakiyet mi? Sofistler kuşkucular demektir. Ve –e görenin dışında bir bilgi olamaz derler. -e göre de kimse kimseye sen yanıyorsun diyemez. Bana göre yanıyorsun der.

Sokrat, Platon ve Aristoteles, –e görenin dışında bir bilginin varlığından ve buna ulaşılabileceğinden bahsederler. Nitekim, hayatı ezeli hakikatlere göre kurmaktan bahseder Platon. Suçlamalarımız ve övmelerimiz ona buna göre değil de, doğru olana göre yapılmasından bahseder. Ay üstü alemdeki bu hakikatlere göre yaşarız, onlara göre düşünürüz ve bizlere ancak o zaman insan denir der. İslam Grek felsefesinden; bilimlerin nasıl yapıldığını öğrenir ve bütün bunlardan daha önemlisi, metafizik alanı tevarüs etmeyi öğrenir.

Fıkıh birincil ilim değildir. Fıkıh kelama tabidir. Bütün İslam ilimleri, eşyanın hakikatlerinin sabit olduğu konusunda hem fikirdir. Efendimizin duasıdır: Ya Rabbi, bana eşyanın hakikatini olduğu hal üzere göster. Yani –e görelilik yoktur. İslam’da, (Sokrat, Platon ve Aristo’da olduğu gibi) eşyanın hakikatleri sabittir. Eşyanın hakikati sabittir demek, bizim kendisine göre yaşayacağımız ilkeler vardır demektir. Biz bu hakikatlere göre düşünür ve yargıya varabiliriz. Değişmez ilkeler bulunabileceğini kabul etmiştir İslam düşünürleri.

Hız. Peygamber’in hayatını tekrar tekrar okumanızı tavsiye ediyorum. Nitekim, Peygamber zamanında da zina da vardı, içki de ... O zaman Peygamber çağını asrı saadet yapan, farklı kılan neydi? Bana göre asrı saadet, fili bütün olarak görebilmiş insanların çağıdır. Zira Mevlana’nın teşbihinde, İnsanın hakikatle ilişkisi karanlık bir odada fili dokunarak tanımaya çalışan kişilerin haline benzer. İbnü’l Arâbi der ki: Eğer içimizde fili bir bütün olarak gören biri yoksa, o zaman biz muhakkak birbirimizle dövüşürüz. Metafizik yapacak kişinin mihenk taşı Hız. Peygamber’dir. Fili bir bütün olarak gören, Peygamberdi.

Velhasıl, fil bütün olarak görülürken daha sonra, görüşler ayrışmaya başladı ve ihtilaf ortaya çıktı. Bütün mesele tekrar fili bir bütün olarak görme eylemidir. Metafiziğin iddialarından en önemlisi bütünü tekrar görebilme çabasıdır. Metafizik ilimler üzerinde bir çatıdır. Ancak evrensel bir din içerisinde herkes fıkıhçı olamaz; felsefeci olamaz ... İslam, İnsanları günümüzde olduğu gibi, tek tip olmaya zorlamaz. Metafizikçi kendine tahammül edemeyen bir insana tahammül eden kişidir.

Ve herkes potansiyel evliyadır der İslam. Başka dinlerde bu söylemi bulamazsınız. Bütün ihya hareketleri Müslümanları uzlaştırmak için ortaya çıkmıştır. Zira Allah biridir, Esmâ çok. İhtilaf Esmâ’dadır.”

Ertesi gün, konuşmasına devamla Ekrem Hoca şunları kaydetti: “İslam bir medeniyet olarak nasıl gelişti ve insanlığa ne verdi sorusunu sormamız gerekir. İslam Türkçelere, İran’a ayrı bir kimlik veriyor. Ve Selçuklular Anadolu’yu önemli bir kültür merkezi haline getiriyor. Miladî 12 ve 13. asırda en az 100 tane dünya çapında dev düşünür sayabiliriz. İnanılmaz bir medeniyet, inanılmaz bir organizasyon.

Hız. Mevlana’nın dergahında “Ne olursan yine gel ...” gibi ifade yer alırdı. İslamcılık dönemimizde biz bu ifadelerden hoşlanmazdık. Daha sonra işin içine girdikçe durumun farklı olduğunu anladık. Bu cümle Hristiyanlığa ve Yahudiliğe yakışmaz; bir Müslüman tekkesine yakışır ancak. Papa’nın dediği gibi İslam kendini kılıçla yaymamıştır. İslam zihinsel bir faaliyet olarak, kültürel olarak kendini yaymıştır. İslamın ne kadar üst bir hakikate dayandığını kavramak lazım. Bu yüzden İslamın çıkış sürecini ve gelişim sürecini iyi izlemek lazım. Bu nedenle sizlerin bir üst nesilden farklı olmanız lazım. Sizler nasılla yetinemezsiniz, niçini soran kişiler olmalısınız. Avrupa’da yaşayan kişiler olarak bu sizin için vazgeçilmezdir.

İbn Sina; bütün insanlığa hitap edebilecek, evrensel olan bir bilim türü var mıdır yok mudur diye sorar ve cevabı evettir. İslam bir medeniyet kuruyor ve dünyanın merkezine yerleşiyor. İbn Sina kurulacak evrensel dinin mevzuu ne olacak, hangi kavrama dayanacak? Bunun varlık olması, vücud olması gerektiğini söylüyor. Mevzuu da tartışma ol-

maz. Bu Aristo'dan beri böyledir. İbn Sina, Allah'ın varlığı herkesin kabul ettiği bir şey değildir diyor.

Tasavvuf İslam'ın pratik damarını temsil eder. Ameli tarafını ön plana çıkarır ve üç alanda tezahür eder. Nazarî tartışmalara prim vermeyeceğiz; yazarak, çizerek, tartışarak Müslümanlık olmaz. Biz zenginleşme sürecine girmeyeceğiz. Biz idarî görevler almayı reddediyoruz, ana meselemiz Allah'ın rızasını nasıl elde edeceğiz olacak...

Demirli Hoca, son dersinde ise şu konulara değindi: "Gazâlî tam olarak İslam nedir sorusunu sorabilmiştir. Gazâlî okumayan bir arkadaşımız hiçbir şey okumamış demektir. Bir Müslüman aydının; entellektüel ciddiyeti olan bir insanın Gazâlî'yi okumaması açıklanabilir değildir. Zira Gazâlî, hayatla ilgili soruları o kadar ciddi dile getirir ki! "Dalaletle düşmüşüz, bizi kim kurtaracak" Gazâlî'nin kitabının özüdür. Bir büyük İslam aliminin dalalette olduğunu, olabileceğini gösteren bir başlıktır aslında kitabın başlığı. Gazâlî 11 sene kriz yaşamış, 3 seneyi Şam'da camiye çekilerek geçirmiş bir alimdir.

Kur'an'ın neye delalet ettiği, Peygamberin neler söylemek istediği sorunu ciddi sorundur. İki gelenek ortaya çıkmıştır; Biri Batınıyye-Şia-İmamiyye, diğer tarafta ise cemaat var. İmamın tarafında olmak ne demek, cemaat-ehli sünnet vel cemaat tarafında olmak demek. İmamet demek; peygamberin ne kastettiğini ancak onun vekili bilebilir demektir. Bu da kiliseye tekabül eder. Tanrı'nın neyi kast ettiğini ancak kilise bilebilir. Kur'an'ın ayetlerinin ne manaya geldiği çok büyük bir sorundur der Gazâlî. Ama bunu İmam'la çözemeyiz der. Birincisi İmamı tanımıyoruz, ikincisi ne söyleyeceğini de anlamakta sorun yaşıyoruz. Cemaat demek aynı zamanda icma demektir. Ehl-i Sünnet, İmamın karşısına cemaati koymuştur. Ehl-i Sünnet'te merkez kavram icmadır, şia da ise imamdır. Bizi kurtaracak olan sadece tasavvuftur diyor Gazâlî. Gazâlî, bizi kurtaracak olan ahlakıdır der bana göre. Sokrat da, biz ancak ve ancak ahlak yolunu takip ederek kurtulabiliriz der. Nazar zihnimizin bir yönüdür. Bu bizi arzularımızdan ve nefsimizden kurtaramaz. Nazari gücümüzle biz özgür olamayız. Bu ancak ahlaken kemale ermekle gerçekleşebilir.

Gazâlî bize ahlak yolunu gösterdi ama bunu metafizik bir dille ifade edecek evrensel bir teoriye sahip değildi. Kant'ın ifadesi ile bir insanlık ideasına sahip değildi. Buna göre bir

varlık anlayışına da sahip değildi. Halbuki evrensel kültüre dönük bir dili olması gerekirdi. Gazâlî neyi eksik bıraktı sorusu sorulamadı. Ve fakat, İbn Arâbî, Gazâlî krizin aşılmasına dönük ilk ciddi çalışmaları yapmıştır der.

Konevî ise bizim son büyük kurucu düşünürümüzdür, ilgili meseleleri konuşan ve gündeme getiren son büyük alim. Arâbî, Şeyh-i Ekber; Konevî, Şeyh-i Kebir'dir. Bütün insanlık için dinî bir düşünce kurulabilir mi? Ben şahsen İbnü'l Arâbî kadar İslam'ın evrenselliğini dile getiren, bütün söylemlerini buna dayayan kişi görmedim. Zaman, mekan ve şahıs üstü olan demektir evrensel olan. İbn Arâbî'nin teorisinde İslam şudur; herkes için

İslam, her yerde İslam, her zaman İslam. İslam, Yahudilik gibi etnik unsuru ele almaz; Hristiyan gibi kadını ikinci sınıf olarak değerlendirmez. İslam zamanla mukayyet değildir. İbnü'l Arâbî dinlerin aşkın birliğine karşıdır. O, İslam evrensel olduğu için insana hitap eder.

İbn Arâbî diyor ki; 'ben ateistim' diyen kişi ne söylediğini bilmeyen cahil biridir. Hiç kimse varlığını kendinden açıklamaya kalkamaz. Fıtratındaki uluhiyyeti güneşe yönlendiren, güneşi tanrı gören birini ziyaret ettiğinden bahseder İbn Arâbî. Tabiat meçhul bir kavramdır aslında. İbn Sina, herkes ben varım der ve herkes oyundadır. İbn Arâbî ise uluhiyet üzerinden bir yerde tuttuğunu söyler ve tüm insanlar oyundadır. Biz ancak uluhiyetin bir tarafından tutmuş kişilerle konuşuyoruz der İbnü'l Arâbî. Uluhiyet anlayışı kendi halinde bırakılırsa bu deizme varır diyor İbn Arâbî. Bir universal akıl var; düzeni sağlayan bir şey var. Peki o ne? Dinin dikkat çektiği onun benle irtibatı. Onun bana gelmesi vahiy, benim ona gitmem ibadettir. İbn Arâbî'nin temel kaygısı biz nasıl olur da vahiy ve ibadeti temellendirebiliriz. Ama burada doğru kavram, irtibat'tır. Biz Tanrı'nın neyi oluruz, Tanrı bizim neyimiz olur. İbn Sina'da Tanrı'ya gidildi geriye nasıl döneceğiz ya da hepimiz bu yoldan nasıl gideceğiz sorularının cevabı yoktur. İbn Arâbî bizim üzerinde duracağımız kavram Tanrı'nın alemle, alemin Tanrı ile irtibatının nasıllığıdır der: Dilimiz aynı olan bir Allah'a nasıl ulaşacağız.

İslam'ın evrensellik fikrini çok iyi anlamamız lazımdır. İslam evrenseldir; İslam tüm insanlara hitap eder. Bütün batı felsefesi Platon'a düşmüş dipnottur der bir batılı. Osmanlı düşüncesi aslında İbn Arâbî'ye düşülmüş dipnot gibidir... ■

Depremle İmtihan ve Hasene Mahallesi

Murat Kubat • mkubat@hasene.de

İnanıyor olmamız hasebiyle, yaşıyor olduğumuz hayatı en güzel ifade eden kelimedir imtihan. Hayatımızın yönünü tayin eden, kiblesini belirleyen Kur'an'ı Kerim'de de geçen bu kelime en geniş anlamı ile sınamak, denemek anlamlarını içerir. Aynı zamanda gümüş ve altının eritilerek saf hale getirilmesi işlemine Araplar "imtehantü'z zehebe ve'l-fiddate" derler¹. İnsanın da saflaşması, içinde barındırdığı değerli cevherlerin ortaya çıkması için, sürecin zorluğu bir tarafa, imtihana tâbi olması kaçınılmaz bir süreçtir.

İmtihanlar, insanın saflaşması ve dolayısıyla değerleşmesine birer katkıdırlar. İmtihanlar zorlu ve çetin geçer ama sabır ve metanetle hareket edilirse sonucunda bahşedilen ödülün her şeye degeceği görülür. İmtihan edilme türleri de çeşit çeşittir. Hayatta zorluk dereceleri farklı imtihanlarla karşılaşırız. Ve bu imtihanların akabinde duruşumuz ise bize dair imtihan notunu belirler.

Kimi zamanlarda imtihanla gelen acı bizi doğrudan etkilemez; yakınımızda, gözümüzün gördüğü, elimizin

uzandığı yerlerde vuku bulur. Bu durumlarda da imtihan edilmekteyizdir, ama dolaylı olarak. İmtihanın acısı doğrudan bizim yüreğimize düşmez, fakat dolaylı olarak bizi kendisine çekmeli, düşündürmelidir; evvelen insan olmamız daha sonra da inanıyor olmamız hasebiyle. İmtihan edilen imtihan edildiği şeyle sınanırken, bizler de buna şahitlik ediyor olmakla sınanıyoruzdur.

Deprem, imtihan edilme çeşitlerinin en sarsıcı olanlarından. Kendimiz ve ehlimiz için en güvenli yer gördüğümüz, başımızı soktuğumuz evlerimiz dahi, bu sarsıcılığın ardından girilemez oluverir. Üzerinde emin adımlarla yürüdüğümüz yer ayağımızın altından kayar ve bize korku vermeye başlar. Hayatın akıp giden tüm rutinliği birden kaybolur ve yerini anlaşılmayı bekleyen zor bir imtihana bırakır. Ve sahip olduğumuzu düşündüğümüz şeylerin aslında emanet olduğunu iliklerimize kadar hissederiz.

Van depremi de geride birçok acı hikaye bıraktı. Acıların en çetini, insanın yüreğinden bir parçayı alıp götüren can kaybı acısıdır kuşkusuz. Evlerimizle birlikte kızıımızı – oğlumuzu, annemizi – babamızı kaybetmiş olmanın dayanılmaz acısı bizi bulmuştur artık.

Van depremine bir aile de kahvaltıda yakalandı; iki kızı, eşi ve kendisiyle birlikte el ele tutuşmuş bir ailenin can verdiklerine üzülen şahitlik ettik, cansız bedenleri enkazın altından kurtarma ekiplerinin

Anahtar Teslim Töreninde konuşan Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ

göz yaşları arasında çıkarılırken. 12 yaşlarındaki Yunus bir internet cafe'de yakalanmıştı depreme; "saat kaç, eve geç kaldım, babam kızar" cümleleri çıkıvermişti ağzından enkazdan çıkarılırken, ama kurtarılamadı. Torunu minik Alparıslan'dan geriye kalan bir çift mavi ayakkabıyla, gözyaşları içinde geri dönen bir babaannenin acısı, yaşanmış hüznün ve dramların sadece birkaç tanesi. Yüzlerce canı alan İrade, depremden iki gün sonra rahmetiyle 14 günlük bir bebeği ise korumuştur. Bu da yaşanmış hikayelerin olumlu olan yönüne dönük yüzünü ifade ediyordu. Ve olumlu ya da olumsuz yüzlerce acı hikaye bıraktı deprem, yol açtığı enkazların altında.

Depremi yaşamamış olabiliriz ama depremin sebep olduğu sarsıntı ve kayıpları depremden kurtulmuş insanların gözlerinden okumak, yaşanmış acıyı ve sarsıntıyı yüzlerinde görmek hepimiz için mümkündür. O gözler ve yüzler bize, depremin sadece yeri ve binaları değil aynı zamanda insanları da ciddi manada sarstığını söyler. Depremin yaşadığı o anı ekranlardan izleyen bizler, kaçışan insanların korku ve paniklerini, çaresizliklerini görürüz. Adeta kıyametin küçük bir provası gibi zuhur eder depremler.

Depremin yaptığı etki bizler için de tekrar tekrar üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur. Bir an gözlerinizin önüne getirin, 30 – 40 saniye içerisinde sahip olduğunuz tüm şeyleri kaybettiğinizi; evinizi, arabanızı, sevdiğinizizi, yakınlarınızı... Böyle bir imtihan karşısında çaresiz kalan insanların kendilerine uzatılacak sıcak bir ele, kalpten bir ilgiye o kadar çok ihtiyacı vardır ki! Depremzedelerin yaşadıkları zorlukları ve acıları dindirebilmek için bizleri yanlarında görmeleri ve desteğimizi hissetmeleri gerekir bu yüzden. Bu bizler için temel, insanî bir görevdir. İşin içerisine bir de dinimizin buyurduğu kardeşlik olunca zorunlu bir hâl alır, yapılmak istenen her şey.

Avrupa'dan yükselen iyilik hareketi Hasene – IGMG Hilfs- und Sozialverein e.V. 23 Ekim 2011 tarihinde Van'da meydana gelen 7.2 şiddetindeki depremin ardından bölgeye Avrupa'dan giden ilk yardım kuruluşu oldu. Depremin yaşandığı ilk günlerde dağıtılan gıda paketleriy-

le bölge insanının yanında yer aldı. Bu sene 282 kurban gönüllüsüyle 52 ülkede yürüttüğü 2011 Kurban Kampanyası'ndan Van'a 1.000 adet kurban hissesi ayırdı. Son olarak ise yapılan prefabrik konutlarla, depremden sonra başını sokacak bir evi olmayanlara, kış soğuşunun kendisini iyice hissettirdiği şu günlerde destek olundu, sahip çıktı; zira depremin hemen kış ayının öncesine gelmesi, depremzedelerin barınma durumunu daha da sıkıntılı hale getirmişti. Hasene – IGMG Hilfs- und Sozialverein e.V. ve IGMG e.V.'in işbirliği ile gerçekleştirilen Van – Erciş Prefabrik Deprem Konutları, 20 Aralık 2011 tarihinde yapılan törenle sahiplerine teslim edildi; depremin üzerinden henüz 2 ay geçmeden. Bununla şu ana kadar bölgede yürütülen çalışmaların devamı niteliğinde anlamlı bir çalışmaya imza atıldı. Avrupa'lı yardımseverlerin destekleri Van – Erciş'te depremzedelerin başını sokacakları sıcak bir mekana dönüştü.

Hasene, Van'ın Erciş ilçesinde açılan Hasene Mahallesiyle kendisini destekleyen Avrupa'lı yardımseverlerin hasenesini artırmaya devam ediyor. Zira bu fani dünyadan göçsek de geride kalıcı hasene (iyilik, güzellik) bırakmak hesabımızın pozitif hanesine katkı sağlamaya devam edecektir. Hasene Mahallesi'nde sıcak bir yuvaya sahip olan depremzedeler dualarına yardımda bulunan herkesi alacaktır.

Bu vesileyle depremde hayatlarını kaybeden tüm kardeşlerimize Allah'dan rahmet, ailelerine ve yakınlarına baş sağlığı ve sabır, ayrıca tüm Vanlılar'a bir kez daha geçmiş olsun dilekelerimizi iletiyoruz. Van'lı kardeşlerine Hasane Mahallesi'ni kazandıran, başta Hasene – IGMG Hilfs- und Sozialverein e.V.'a destekleriyle katkıda bulunan tüm Avrupa'lı yardımseverlere ve IGMG e.V.'a bu projeye yapmış oldukları katkıdan dolayı teşekkür ediyor, gösterdikleri fedakarlık dolayısıyla ile hepsini tebrik ediyoruz. ■

¹ İbn Manzûr, XIII, 401; Taberî, Câmîul-Beyân An Te'vil-i Âyil-Kur'an, Dâru'l- Fikr, Beyrut, 1995, XIII, 156.

IGMG Erciş Deprem Konutları Teslim Edildi

İslam Toplumu Millî Görüş ve IGMG Sosyal Yardım Derneği HASENE'nin ortaklaşa yaptırdığı Van'ın Erciş ilçesindeki prefabrik deprem konutları, dualarla ve büyük bir coşku ile teslim edildi. Süleymaniye Camii İmam Hatibi Ekrem Nalbant Hocanın okuduğu Kur'an-ı Kerim ve depremde hayatlarını kaybeden kardeşlerimiz için okunan dua ile yapılan anahtar teslim törenine Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ da katıldı. Bozdağ'ın yanı sıra teslim törenine, Kalkınma Bakan Yardımcısı Mehmet Ceylan, Van Valisi Münir Karaloğlu, Erciş Kaymakamı Ramazan Fani, Erciş Belediye Başkanı Zülfikar Arapoğlu, İstanbul Esenler Belediye Başkanı Tevfik Göksu, İstanbul Pendik Belediye Başkanı Salih Kemal Şahin, IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün ve IGMG Sosyal Yardım Derneği Hasene Başkanı Zeki Toprak ile yüzlerce Ercişli katıldı.

Van ve Erciş'te, 23 Ekim'de meydana gelen ve artçı sarsıntılarla devam eden deprem dolayısıyla, zorlu kış şartlarının da gelip çatmasıyla önemli bir barınak açığı bulunuyor. Diğer illere gitmeyen Van ve Ercişliler önce çadırlara yerleştirilmişti, şimdi de yavaş yavaş konteynerlerden oluşan evlere yerleştiriliyor. IGMG ve IGMG Sosyal Yardım Derneği'nin yaptırdığı prefabrik konutlar ise bu anlamda en geniş ve en kapsamlı konutları oluşturuyor.

49 ev ve bir mescitten oluşan yeni konutların ilk anahtar teslimini Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ yaptı. Daha sonra diğer anahtarlar, Kalkınma Bakan Yardımcısı Mehmet Ceylan, Van Valisi Münir Karaloğlu ile IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün ve IGMG-Hasene Başkanı Zeki Toprak tarafından teslim edildi. Akabinde Bozdağ ve diğer heyet mensupları konutlara yerleşen aileleri ziyaret ettiler. Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, yakın ilgi gösterdiği çocuklara oyuncaklar hediye etti. Anahtarlarını teslim alan Ercişliler ise göz yaşlarını tutamayarak kendilerine gösterilen bu kardeşlik ve dayanışmaya şükür ve dualarla karşılık verdi.

Bekir Bozdağ teslim sırasında bir de konuşma yaptı. IGMG ile IGMG Sosyal Yardım Derneği'ne ve bağışları ile bu mahallenin oluşmasına katkıda bulunan tüm hayırseverlere teşekkür eden Bozdağ, kalıcı konutların ise 2012 yılı, Ağustos ayı sonrasına yetiştirileceği müjdesini verdi. "Bu kadar büyük bir felakette mutlaka aksaklıkların olacağını ve zamanın her hizmeti anında vermeye yetmediğini bildiren Bozdağ, deprem sonrası Türkiye'de adeta bir seferberlik

başladığını ve devlet millet kaynaşmasının sağlandığını söyledi.

Deprem sonrası Van ve Erciş için insanların gönül hazinelerinden kopan yardımları Van'a ulaştırmak için adeta yarış içine girdiğini belirten Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ: "Türkiye dışında Avrupa'daki insanlar da, başta IGMG ve IGMG Yardım Derneği Hasene olmak üzere kalplerinden kopan yardımları Van'a ulaştırdı. Herkes hayırda yarışa girdi. Gerek sivil toplum örgütleri gerekse dernekler üzerlerine düşeni yaptı. Devlet millet kaynaşması görüldü" ifadelerinde bulundu.

Erciş prefabrik konutlarının teslim töreninde Van Valisi Münir Karaloğlu, Erciş Kaymakamı Ramazan Fani, Erciş Belediye Başkanı Zülfikar Arapoğlu, IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün ve IGMG Sosyal Yardım Derneği Başkanı Zeki Toprak da birer konuşma yaptılar. Van Valisi, tüm Türkiye'nin depremzelere yaptığı yardımlar için teşekkür ederek, bu zaman kadar yapılan çalışmalarla ilgili olarak bilgi verdi ve başta IGMG olmak üzere dünyanın her tarafından Vanlılara yapılan yardımlar için bir kez daha teşekkür etti. Erciş Kaymakamı Ramazan Fani ile Erciş Belediye Başkanı Zülfikar Arapoğlu da gerek mülki idarenin gerekse yerel idarenin yaptığı çalışmalarını takdim ettikten sonra, tüm ülkenin Erciş için seferber olması dolayısıyla teşekkür ettiler.

IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün de, mazlumların ve mağdurların yanında olmanın IGMG'nin temel ilkesi olduğunu, yapılan gıda ve prefabrik evlerle bu kez Van ve Erciş'te, dayanışma içinde olduklarını göstermek için bulduklarını söyledi. IGMG Sosyal Yardım Derneği Başkanı Zeki Toprak ise, imkanlar dahilinde Van ve Erciş deprem mağdurlarına yardımların sürdürüleceğini, 49 prefabrik konutun en azından bir kısmı Ercişlinin barınma ihtiyacını gidereceği ve yaralarına derman olacağını söyledi.

IGMG Sosyal Yardım Derneği HASENE, depremin ikinci gününden itibaren Van ve Erciş'e gelerek, Avrupa'dan deprem bölgesine gelen ilk yardım kuruluşu olmuştur. Depremi ilk günlerinden itibaren 6 bin aileye gıda yardımında bulunan Hasene, prefabrik konutların teslimi sırasında da 350 adet adaklık Kurban dağıtımından bulundu ve 3 bin kişiye yemek verdi. Kuru gıda ve diğer ihtiyaç malzemelerinden oluşan yardımlar ise sürdürülecek. ■

Mazlum ve Mağdurlar için el ele

Eğitim Projeleri

Yetim Projeleri

Su kuyusu Projeleri

Sağlık Projeleri

Kurban Kampanyası

SİZ DE YARDIM EDİN

Kreissparkasse Köln
Banka Kodu: 370 502 99
Hesab No.: 0184273164
Amaç: {Kampanya}, {Adresiniz}
IBAN: DE 7537 0502 9901 8427 3164
BIC: COKSDE 33

Tel: +49 22 37 / 929 42-0
www.igmg-hilft.de

En acılı
gününüzde
7 gün Yanınızdayız
24 saat

İGNG

İSLAM TOPLUMU MİLLÎ GÖRÜŞ
Cenaze Fonu

Boschstr. 61-65. D- 50171 Kerpen
Tel: 02237-656 313 • 02237 656-0 (Santral) • Faks: 02237-656 555
Cenaze Fonu Acil Tel.: 0177-478 83 34 • cenazefonu@igmg.de